EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 06 16
COM(2025) 322 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Europos strateginių technologijų platformos (STEP) 2024 m. metinė ataskaita

TURINYS

Santrumpų sąrašas **2**

Santrauka **3**

Įvadas **6**

1.1. STEP – Europos lyderystės technologijų srityje stiprinimas **6**

1.2. Koordinuotas požiūris – 4 pagrindinės priemonės, kuriomis užtikrinamas STEP įgyvendinimas **6**

1.3. Finansavimo mastas ir strateginis dėmesys **7**

1. 1 PRIEMONĖ. Nauja organizacinė struktūra įgyvendinant STEP **8**

1.1. STEP darbo grupė **8**

1.2. STEP tinklai **9**

1.2.1. STEP tinklas Europos Komisijoje 9

1.2.2. STEP nacionalinių informacijos punktų tinklas 9

1.3. Informuotumo apie STEP didinimas – tiesioginis ryšys su mokslinių tyrimų ir pramonės suinteresuotaisiais subjektais **10**

2. 2 PRIEMONĖ. ES finansavimo strateginėms technologijoms suderinimas **11**

2.1. STEP taikymo srities ir tikslų paaiškinimas **11**

2.2. Programos taikant tiesioginį valdymą **12**

2.2.1. Švarių inovacijų skatinimas 16

2.2.2. Spartinti skaitmeninių ir giliųjų technologijų inovacijas 18

2.2.3. Biotechnologijų įgalinimas 20

2.3. Sanglaudos politikos fondai **21**

2.3.1. STEP naudojimo sanglaudos politikoje analizė 23

2.3.2. Kvietimai teikti pasiūlymus pagal sanglaudos politikos programas 32

2.3.3. Atrinkti projektai 32

2.4. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė ir „InvestEU“ **33**

3. 3 PRIEMONĖ. Pažangių projektų matomumo didinimas – STEP ženklas **33**

3.1. Tinkamumo kriterijai **34**

3.2. STEP ženklo suteikimas **34**

3.3. STEP ženklo nauda **35**

3.4. Dabartinė padėtis **36**

4. 4 PRIEMONĖ. Palankesnių sąlygų gauti finansavimą sudarymas naudojantis STEP portalu **40**

4.1. STEP portalas – vieno langelio principu veikianti sistema projektų pareiškėjams, valdžios institucijoms ir investuotojams **40**

4.2. STEP kaip bandomoji bendra prieiga prie ES finansavimo **41**

5. Indėlis į siekiant ilgalaikių su konkurencingumu susijusių tikslų **44**

6. Išvada **44**

Santrumpų sąrašas

Santrumpa	Apibrėžtis
DI	Dirbtinis intelektas
KAPITALO SĄNAUDOS	Kapitalo sąnaudos
EGF	Europos gynybos fondas
ELPA	Europos laisvosios prekybos erdvė
ERPF	Europos regioninės plėtros fondas
ESF+	„Europos socialinis fondas +“
EU4Health	Programa „ES – sveikatos labui“
EIB	Europos investicijų bankas
TPF	Teisingos pertvarkos fondas
DFP	Daugiametė finansinė programa
NKP	Nacionalinis kontaktinis punktas
NUTS klasifikatorius	Bendras teritorinių statistinių vienetų klasifikatorius
NKV	Nuosavybės kontrolės vertinimas
VEIKLOS SĄNAUDOS	Veiklos sąnaudos
MTP	Moksliniai tyrimai ir plėtra
MTI	Moksliniai tyrimai ir inovacijos
EGADP	Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė
GAP	Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas
MVĮ	Mažoji ir vidutinė įmonė
STEP	Europos strateginių technologijų platforma
TPL	Technologinės parengties lygis

Santrauka

Europos strateginių technologijų platforma (STEP) **davė konkrečių rezultatų praėjus mažiau nei metams** nuo STEP reglamento įsigaliojimo 2024 m. kovo mėn., atliekant 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos (DFP) vidutinio laikotarpio peržiūrą.

STEP tikslai visiškai suderinti su naujos Komisijos kadencijos prioritetais**.** Ją įgyvendinant siekiama užtikrinti Sąjungos suverenumą ir saugumą, mažinti strateginę priklausomybę ir stiprinti konkurencingumą remiant **ypatingos svarbos technologijų**, visų pirma skaitmeninių ir giliųjų technologijų, švarių ir efektyviai išteklius naudojančių technologijų ir biotechnologijų, **kūrimą ir gamybą**, stiprinant **atitinkamas jų vertės grandines** ir investuojant į **įgūdžius, kurių reikia kokybiškoms darbo vietoms** vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas.

STEP nėra atskiras fondas. STEP veikia **integruodama ir koordinuodama esamus ES fondus** (Komisijos tiesiogiai valdomus fondus ir valstybių narių valdomus fondus), taip užtikrinant, kad viešosios investicijos būtų veiksmingiau nukreiptos į ypatingos svarbos pramonės ir technologijų prioritetus.

Ši ES iniciatyva parodė, kaip **ES finansavimu galima reaguoti į politinius prioritetus ir prisidėti prie ES konkurencingumo ir atsparumo didinimo**. STEP transformacinį potencialą parodė ją įgyvendinant taikomas išskirtinis požiūris, į naudotoją orientuoti veiksmai ir 11 esamų ES finansavimo programų koordinavimas, neturint specialaus biudžeto, išskyrus 1,5 mlrd. EUR papildomas lėšas Europos gynybos fondui pagal STEP.

Pagrindiniai šių pirmųjų veiklos metų etapai[1] yra šie:

- **iki 2024 m. pabaigos** suderintas **pagal 11 ES programų skiriamas** daugiau kaip **10 mlrd. EUR finansavimas**, kuriuo prisidedama prie STEP;
- **pirmieji ES STEP kvietimai teikti pasiūlymus** buvo užbaigti **2024 m. kovo mėn.**, o netrukus, **nuo balandžio mėn.**, **pagal sanglaudos politiką** pradėti skelbti **nacionaliniai STEP kvietimai teikti pasiūlymus**;
- **2024 m. balandžio mėn.** pradėjo veikti **STEP portalas**, kuris pareiškėjams yra vieno langelio principu veikianti sistema, ir jis buvo atnaujintas naujomis priemonėmis, įskaitant **projektų suvestinę** ir **finansavimo žemėlapį**;
- **2024 m. gegužės mėn.** paskelbtos **STEP gairės** kaip Komisijos komunikatas[2], kaip numatyta STEP reglamente; jame valstybėms narėms ir projektų rengėjams pateikiama praktinė kryptis, kaip užtikrinti nuoseklų ir veiksmingą įgyvendinimą pagal visas finansavimo programas;
- **2024 m. rugsėjo mėn. Komisija pradėjo apklausą dėl galimybės gauti ES finansavimą**, kad surinktų suinteresuotųjų subjektų nuomonę apie finansavimo prieinamumo gerinimą;
- pirmieji žingsniai įgyvendinant STEP vietoje – **2024 m. spalio mėn**. pradėtos **techninės misijos į valstybes nares**;

[1] https://ec.europa.eu/newsroom/budget/items/872570/

[2] Komisijos komunikatas C/2024/3209 „Tam tikrų Reglamento (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP), nuostatų gairės“, 2024 m., skelbiamas adresu https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/3209/oj?eliuri=eli%3AC%3A2024%3A3209%3Aoj&locale=lt.

- 2024 m. rudenį išrinkti pirmieji **STEP ženklo projektai**, o **2024 m. gruodžio mėn.** jie buvo viešinami STEP portale, taip didinant jų matomumą ir ryšių užmezgimo potencialą.

2024 m. **daugiau kaip 10 mlrd. EUR ES lėšų buvo suderinta su STEP**, iš kurių **4,6 mlrd. EUR** skyrė ES Komisija pagal penkias tiesioginio valdymo programas, o **5,9 mlrd. EUR** iš sanglaudos politikos fondų perprogramavo valstybės narės ir regionai.

Tiesioginio valdymo finansavimo paskirstymas visose valstybėse narėse (4,6 mlrd. EUR) *(žr. 2.2 skirsnį)*:

- **švarios ir efektyviai išteklius naudojančios technologijos: 4 mlrd. EUR** skirta[3] priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui, pramonės elektrifikacijai ir švariai gamybai;
- **skaitmeninės ir giliosios technologijos. 461 mln. EUR** skirta dirbtiniam intelektui, kvantinei kompiuterijai, mikroelektronikai ir kibernetiniam saugumui;
- **biotechnologijos. 154 mln. EUR** skirta medicinos inovacijoms, vakcinų kūrimui ir vaistų gamybai.

Sanglaudos politikos finansavimo paskirstymas (5,9 mlrd. EUR) *(žr. 2.3 skirsnį)*:

- **5,9 mlrd. EUR** patvirtintų sanglaudos politikos fondų programų pakeitimų iki 2024 m. pabaigos, kad regioninės plėtros fondai būtų suderinti su STEP tikslais;
- **STEP kvietimai teikti pasiūlymus** Vokietijoje ir Danijoje paskelbti jau 2024 m.;
- **pradinės projektų atrankos metu išryškėja STEP aprėptis** – nuo vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir kvantinių sistemų iki MVĮ finansavimo ir švarių baterijų gamybos.

Komisija kokybiškiems projektams suteikė STEP (suverenumo) ženklus[4] *(žr. 3 skirsnį)*:

- **162 didelio potencialo projektai 23 ES valstybėse narėse**, siekiant didinti jų matomumą ir pritraukti naujų lėšų;
- **STEP ženklai viešinami STEP portale**, o tai padeda projektams rasti investuotojų ir pasinaudoti valstybių narių finansavimo galimybėmis;
- pagal ES programas, pvz., programą „Europos horizontas“ ir Inovacijų fondą, **projektams suteikti STEP ženklai apima visus STEP sektorius** švarių, skaitmeninių ir biotechnologijų srityse.

Galimybių gauti finansavimą stiprinimas naudojant STEP (suverenumo) portalą[5] *(žr. 4 skirsnį)*:

- Komisija sukūrė naują STEP portalą, kad **į visas STEP programas būtų įtraukta informacija apie ES finansavimo galimybes**;
- jis pradėjo veikti **2024 m. balandžio mėn.**;

[3] Lėšų skyrimas suprantamas kaip planuojamas biudžeto asignavimas konkrečiai programai, kvietimui teikti pasiūlymus ar temai.

[4] STEP reglamente STEP ženklai vadinami suverenumo ženklais.

[5] STEP reglamente STEP portalas vadinamas suverenumo portalu.

- Pateikiama informacija apie projektus, kuriems suteiktas STEP ženklas, nacionalinius finansavimo žemėlapius ir **interaktyvią skiltį** „Get Funding“ („Gauk finansavimą“), kad būtų lengviau rasti esamas finansavimo galimybes pagal STEP.

Įvadas

Šioje **pirmojoje metinėje Europos strateginių technologijų platformos (STEP) ataskaitoje** pateikiama **konsoliduota jos įgyvendinimo 2024 m. apžvalga**[6] pagal STEP reglamento (Reglamento (ES) 2024/795) 7 straipsnį. Joje pateikiama kokybinė ir kiekybinė informacija apie pažangą, padarytą siekiant STEP tikslų pagal kiekvieną iš 3 straipsnyje išvardytų programų, įskaitant, jei įmanoma, paramą, teikiamą kiekvienai valstybei narei, ir apie tarpvalstybinius projektus, taip pateikiant bendrą pirmųjų STEP rezultatų ir indėlio į Europos konkurencingumą vaizdą.

Ataskaitoje taip pat pateikiama:

- visų išlaidų suskirstymas pagal programas;
- veiklos rezultatų apžvalga, pagrįsta atitinkamais programos rodikliais;
- projektų, kuriems suteiktas STEP (suverenumo) ženklas, geografinio ir technologinio pasiskirstymo analizė ir
- STEP indėlio siekiant Sąjungos strateginių tikslų užtikrinti ilgalaikį konkurencingumą apžvalga.

2025 m. antrąjį pusmetį Komisija paskelbs atskirą STEP tarpinio vertinimo ataskaitą pagal STEP reglamento 8 straipsnį.

1.1. STEP – Europos lyderystės technologijų srityje stiprinimas

STEP sukurta siekiant stiprinti ES pramonės konkurencingumą, mažinti strateginę priklausomybę ir remti ypatingos svarbos technologijų kūrimą ir gamybą. Užuot sukūrus atskirą fondą, **STEP veikimas pagrįstas nauju požiūriu, pagal kurį koordinuojamos 11 esamų ES programų**, sudarant sąlygas greičiau ir tikslingiau panaudoti finansinius išteklius skaitmeninių ir giliųjų technologijų, švarių ir efektyviai išteklius naudojančių technologijų, biotechnologijų ir žaliajai bei skaitmeninei pertvarkai reikalingų įgūdžių srityse.

Įgyvendinant STEP nustatoma **labiau integruota ir lankstesnė investicijų sistema**, derinant glaudesnį koordinavimą su valstybėmis narėmis, didesnes paskatas valstybėms narėms perskirstyti ES finansavimą ir supaprastintą bei į naudotoją orientuotą prieigą prie finansavimo galimybių naudojantis STEP portalu ir STEP ženklu – kokybės ženklu, kurį suteikus didinamas didelio potencialo projektų matomumas ir finansavimo potencialas.

1.2. Koordinuotas požiūris – 4 pagrindinės priemonės, kuriomis užtikrinamas STEP įgyvendinimas

STEP reglamento įgyvendinimas grindžiamas 4 veiklos priemonėmis, kuriomis paremta metinės ataskaitos struktūra:

[6] Laikoma, kad galutinis duomenų pateikimo terminas yra 2024 m. gruodžio 31 d. Todėl 2024 m. paskelbti kvietimai teikti pasiūlymus, kurie buvo užbaigti 2025 m., šioje metinėje ataskaitoje į bendras sumas neįtraukiami.

1. nauja organizacinė struktūra – **nacionalinių kontaktinių punktų (NKP) tinklas** ir **speciali Komisijos grupė**, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas nuosekliai įgyvendinti STEP vykdant 11 ES programų, remiant valstybes nares;
2. ES finansavimo valdymas – nukreipti **esamas ES lėšas** STEP sektoriams ir tikslams;
3. STEP ženklas – naujas kokybės ženklas, kurį Komisija suteikia **kokybiškiems projektams**, viršijantiems vertinimui nustatytas ribas, taip padidinant jų galimybes užsitikrinti finansavimą pagal STEP programas;
4. STEP portalas – Komisijos sukurta interneto platforma, kurioje projektų rengėjams, investuotojams ir valdžios institucijoms suteikiamos **aiškesnės ir prieinamesnės galimybės**.

1 DIAGRAMA. 4 veiklos priemonių apžvalga

Šaltinis: Europos Komisija.

1.3. Finansavimo mastas ir strateginis dėmesys

Pagal novatorišką STEP požiūrį **ES finansavimas skiriamas 11 esamų ES programų** (žr. 2 diagramą):

- 5 Komisijos valdomoms vidaus rinkos finansavimo programoms (programai „Europos horizontas“, inovacijų fondui, Europos gynybos fondui, Skaitmeninės Europos programai ir programai „ES – sveikatos labui“);
- 5 fondams, remiamiems iš ES finansuojamų nacionalinių paketų (pvz., Europos regioninės plėtros fondui (ERPF), Sanglaudos fondui, Teisingos pertvarkos fondui (TPF), „Europos socialiniam fondui +“ (ESF+) ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonei (EGADP));
- 1 priemonei („InvestEU“), įgyvendinamai kartu su Komisijos partneriais (pvz., Europos investicijų banku (EIB)).

2 DIAGRAMA. 11 STEP programų apžvalga

(1) Europos Komisijos valdoma ir valstybių narių įgyvendinama veiklos rezultatais pagrįsta programa
(2) Įgyvendinama per EIB grupę ir kitus įgyvendinimo partnerius – ženklas nesuteikiamas

Šaltinis: Europos Komisija.

1. 1 PRIEMONĖ. Nauja organizacinė struktūra įgyvendinant STEP

1.1. STEP darbo grupė

2023 m. birželio mėn. Komisijai pateikus pasiūlymą sukurti STEP[7], buvo suburta speciali STEP darbo grupė, kuriai žmogiškieji ištekliai buvo skirti iš Komisijos tarnybų, dalyvaujančių STEP kompetencijos sričiai priklausančiose programose.

Pagrindiniai STEP darbo grupės tikslai:

- sudaryti palankesnes sąlygas STEP įgyvendinimui ir jį koordinuoti ir
- prisidėti rengiant būsimą daugiametę finansinę programą (DFP) konkurencingumo srityje.

STEP įgyvendinimas pagal visas programas, vykdomas remiantis skirtingomis taisyklėmis, terminais ir teisiniu pagrindu, taip pat visose valstybėse narėse buvo ypatingas veiklos uždavinys, dėl kurio **reikėjo didelių koordinavimo ir paaiškinimo pastangų**.

[7] COM(2023) 335 *final*: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A52023PC0335.

1.2. STEP tinklai

1.2.1. STEP tinklas Europos Komisijoje

Atsižvelgdama į kompleksinį STEP pobūdį, STEP darbo grupė sukūrė **Europos Komisijos generalinių direktoratų (GD) vidaus tinklą**, kurį sudaro 14 tarnybų[8], kurios dalyvauja įgyvendinant ES finansavimo programas pagal STEP arba yra už jas atsakingos. 2024 m. šis tinklas susitiko septynis kartus ir visus metus reguliariai bendravo.

1.2.2. STEP nacionalinių informacijos punktų tinklas

Pagal STEP reglamento 6 straipsnį 2024 m. **visos valstybės narės,** išskyrus Čekiją[9] ir Airiją**, paskyrė savo atitinkamą STEP nacionalinį informacijos punktą (NKP)**. Šiai nacionaliniu lygmeniu paskirtų viešųjų institucijų grupei, kuri sudaro STEP nacionalinių kontaktinių punktų tinklą, pirmininkauja Biudžeto GD direktorius, atsakingas už pajamas ir daugiametę finansinę programą. 2024 m. NKP tinklas susitiko 4 kartus (internetu ir fiziškai). Nariai dalijosi savo patirtimi, o Komisija suteikė aiškumo dėl STEP tikslų ir valstybių narių atstovams reguliariai teikė informaciją apie projektams suteiktus STEP ženklus.

Komisija parengė informacinius dokumentus, kuriais siekiama palengvinti STEP įgyvendinimą valstybėse narėse, pavyzdžiui:

- STEP reglamento įgyvendinimo gaires;
- brošiūrą STEP nacionaliniams informacijos punktams ir vadovaujančiosioms institucijoms;
- pranešimą dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų pakeitimo siekiant skirti išteklių STEP tikslams;
- regioninės valstybės pagalbos gaires;
- regioninės pagalbos žemėlapį;
- Komisijos priimtų sanglaudos politikos programų pakeitimų apžvalgą.

Be to, 2024 m. **STEP darbo grupė vykdė misijas Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje ir Rumunijoje**, kur susitiko su valdžios institucijomis, pramonės asociacijomis, MVĮ ir startuoliais bei finansų tarpininkais, kad padidintų informuotumą apie STEP ir skatintų tų šalių vadovaujančiąsias institucijas ir kitus galimus suinteresuotuosius subjektus pasinaudoti STEP paskatomis ir nauda.

STEP reglamentu sukuriamas **ES valstybių narių STEP nacionalinių kontaktinių punktų tinklas.** STEP darbo grupė taip pat bendradarbiavo su trečiosiomis valstybėmis, susijusiomis su programomis, kuriomis grindžiamas STEP (pavyzdžiui, programa „Europos horizontas“), įskaitant Europos laisvosios prekybos erdvės (ELPA) šalis.

[8] Šio tinklo nariai yra Biudžeto GD, Klimato politikos GD, Ryšių tinklų, turinio ir technologijų GD, Konkurencijos GD, Gynybos pramonės ir kosmoso GD, Ekonomikos ir finansų reikalų GD, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD, Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ GD, HERA, Regioninės ir miestų politikos GD, Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD, Sveikatos ir maisto saugos GD, SG Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo darbo grupės generalinis sekretoriatas ir generalinis sekretoriatas.

[9] 2025 m. vasario 6 d. Čekija paskyrė STEP nacionalinį informacijos punktą.

1.3. Informuotumo apie STEP didinimas – tiesioginis ryšys su mokslinių tyrimų ir pramonės suinteresuotaisiais subjektais

Siekdama nustatyti galimų ES finansavimo gavėjų poreikius, **STEP darbo grupė 2024 m. surengė išsamias konsultacijas** su mokslinių tyrimų ir pramonės suinteresuotaisiais subjektais**.**

Naudodamasi esamais tinklais ir kanalais, , administruojamais konkrečiai Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ GD[10] (pvz., Pramonės forumu, Europos įmonių tinklu, Europos klasterių bendradarbiavimo platforma) ir ES skaidrumo registre užregistruotomis sektoriams atstovaujančiomis organizacijomis, STEP darbo grupė daugiausia bendravo su pramonės suinteresuotaisiais subjektais, taip pat su viešosiomis institucijomis, pavyzdžiui, ES regioniniais biurais, Europos inovacijos ir technologijų instituto žinių ir inovacijų bendrijomis, regionų tinklu, investuotojais ir kitais subjektais. Maždaug pusė suinteresuotųjų subjektų, su kuriais 2024 m. susitiko darbo grupė, veikia daugiau nei viename STEP sektoriuje, tačiau aktyviausiai atstovaujamas švarių technologijų sektorius.

STEP darbo grupė bendradarbiavo su **ES masto subjektais ar renginiais** (pvz., „EuroChambres“, atstovaujančiu visiems ES prekybos rūmams, „Hannover Messe“[11], susitiko su valstybių narių MVĮ atstovais ir Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujančios Vengrijos organizuojama MVĮ asamblėja), taip pat su konkrečiomis valstybėmis narėmis. Tai pagrindiniai gautos grįžtamosios informacijos apie galimybę gauti ES finansavimą elementai:

- **reguliavimo** ir struktūrinės problemos (didelės energijos ir darbo sąnaudos, vienodos sąlygos gauti valstybės pagalbą, ES ir nacionalinio finansavimo ir (arba) paramos investicijoms derinimas);
- sunkumai, susiję su ES finansavimo **gavimu ir naudojimusi** juo;
- trūksta finansavimo visame **inovacijų cikle** (paramos aukštesniems technologinės parengties lygiams trūkumas, neskiriama dėmesio remiamų mokslinių tyrimų produktų perkamumui);
- poreikis laikytis **požiūrio, nukreipto į ilgesnį laikotarpį** (DFP laikotarpis yra per trumpas, kad būtų galima užtikrinti ilgalaikį pramonės stabilumą);
- **ES** konkuravimas dėl patrauklumo pramonei su **tarptautine** rinka.

[10] Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generalinis direktoratas.

[11] „Hannover Messe“ yra viena didžiausių pasaulyje pramonės prekybos mugių, kasmet rengiamų Vokietijoje; joje pristatomos automatizavimo, energetikos, skaitmenizacijos ir pažangiųjų gamybos technologijų inovacijos.

2. 2 PRIEMONĖ. ES finansavimo strateginėms technologijoms suderinimas

2.1. STEP taikymo srities ir tikslų paaiškinimas

Pagal STEP reglamento 2 straipsnio 7 dalį teisėkūros institucijos įgaliojo Komisiją paskelbti gaires dėl tam tikrų STEP nuostatų. Reaguodama į tai, gegužės 13 d. Komisija priėmė komunikatą **gairių**[12] forma, kuriame pateikiama praktinė kryptis, kaip užtikrinti nuoseklų ir veiksmingą visų finansavimo programų įgyvendinimą.

Gairėmis siekiama trijų tikslų:

- **paaiškinti STEP tikslus.** Jose išdėstyti tikslai, kuriais grindžiamas STEP reglamentas (2 straipsnis), paaiškinant pagrindines sąvokas, pavyzdžiui, vertės grandines ir susijusias paslaugas;
- **apibūdinti remiamus sektorius.** Jose detaliau aprašomi trys sektoriai, kuriems teikiama pirmenybė įgyvendinant STEP: skaitmeninės ir (arba) giliosios technologijos, švarios ir efektyviai išteklius naudojančios technologijos, biotechnologijos ir atitinkami įgūdžiai; kartu pateikiamas orientacinis nebaigtinis technologijų, kurios galėtų būti remiamos, sąrašas;
- **išplėsti sąlygas ypatingos svarbos technologijų įtraukimo.** Jose paaiškinamos sąlygos, kurias turi atitikti technologijos, kad būtų laikomos ypatingos svarbos technologijomis, daugiausia dėmesio skiriant Sąjungos ir vidaus rinkos aspektams.

Gairėse aptariama **pirmoji STEP sąlyga** dėl **novatoriškumo**. Jose paaiškinama, kad STEP parama turėtų būti sutelkta į proveržio inovacijas ir kad ypatingos svarbos technologijos turėtų turėti bent du iš trijų elementų: būti novatoriškos, besiformuojančios ir (arba) moderniausios. Be to, ypatingos svarbos technologija turėtų turėti didelį ekonominį potencialą, darantį didžiausią šalutinį poveikį kitose valstybėse narėse, kuris gali padidinti ekonominį potencialą vidaus rinkoje. Fundamentiniai moksliniai tyrimai ir diegimas taip pat nėra įtraukti į STEP, kurioje daugiausia dėmesio skiriama kūrimui ir gamybai.

Gairėse taip pat nagrinėjama **antroji STEP sąlyga** dėl **Sąjungos strateginės priklausomybės mažinimo arba kelio jai užkirtimo**. Jose paaiškinama, kad tokia priklausomybė gali būti pripažinta ES strateginiuose dokumentuose arba nustatyta, kai priklausomybė nuo trečiųjų valstybių tiekėjų yra didelė. Jose taip pat išdėstyti penki vertinimo veiksniai, kuriais finansavimo institucijos turėtų vadovautis nustatydamos technologijos indėlį mažinant strateginę priklausomybę arba užkertant jai kelią.

Gairės atliko svarbų vaidmenį padėdamos **Komisijos tarnyboms, STEP nacionaliniams informacijos punktams ir vadovaujančiosioms institucijoms** užtikrinti **nuoseklų visų 11 STEP programų įgyvendinimą**, kurių vienų valdymas tiesioginis, Komisijos, o kitų pasidalijamasis, Komisijos ir valstybių narių. Dėl šio nuoseklumo užtikrinta, kad kokybiškiems projektams būtų teikiama pirmenybė ir kad ypatingos svarbos technologijoms būtų teikiama reikiama parama.

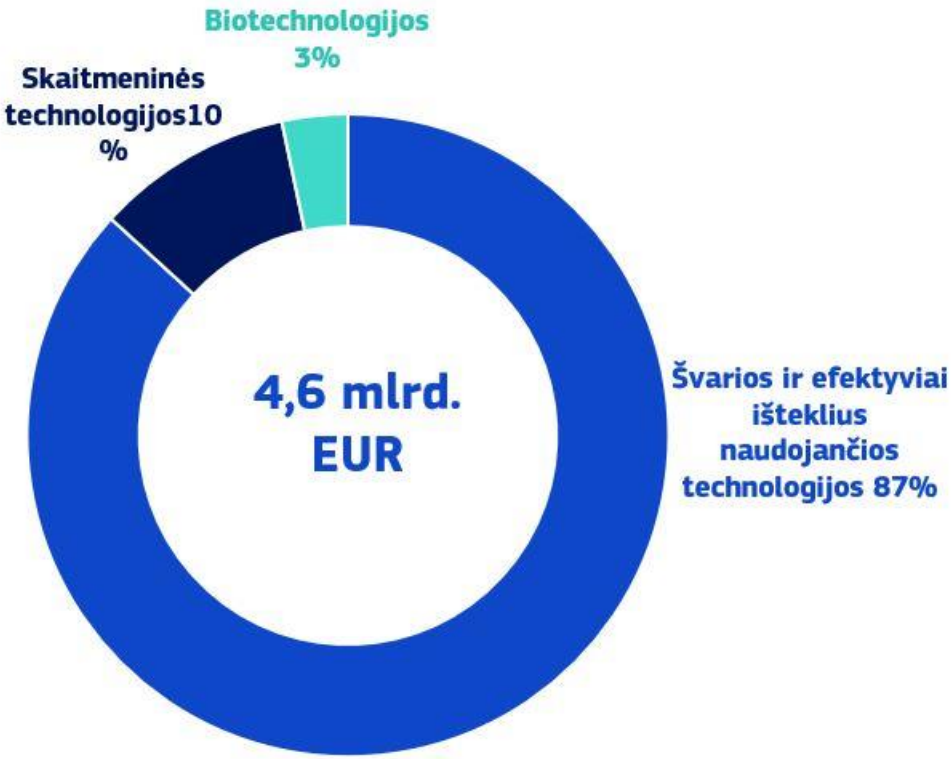
[12] Komisijos komunikatas C/2024/3209 „Tam tikrų Reglamento (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP), nuostatų gairės“, 2024 m., skelbiamas adresu https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/3209/oj?eliuri=eli%3AC%3A2024%3A3209%3Aoj&locale=lt.

STEP yra įtraukta į esamas ES programas, kurių kiekviena įgyvendinama remiantis jos teisiniu pagrindu ir platesniais tikslais. Iš jų tik Europos gynybos fondui buvo skirtas specialus biudžeto padidinimas pagal STEP.

2.2. Programos taikant tiesioginį valdymą

Komisija skiria ES lėšų pagal STEP programas, kurias ji tiesiogiai valdo, **STEP tikslams visoje Sąjungoje ir vidaus rinkoje remti**, nepaisant to, kad STEP buvo priimta įpusėjus DFP laikotarpiui ir kad kiekviena programa siekiama ne tik STEP tikslų, bet ir kitų politikos tikslų.

3 DIAGRAMA. 2024 m. STEP skirtų išteklių pasiskirstymas pagal sektorius (%)

Šaltinis: Europos Komisijos tarnybų pateikti duomenys.

2024 m. kvietimai teikti pasiūlymus buvo užbaigti[13] pagal visas penkias su STEP susijusias tiesioginio valdymo programas trijuose STEP sektoriuose: inovacijų fondui[14], programai „Europos horizontas“, Skaitmeninės Europos programai (SEP), programai „ES – sveikatos labui“ ir Europos gynybos fondui (EGF) – konkrečiai pagal EGF vykdomiems STEP veiksmams skirta papildomai 1,5 mlrd. EUR biudžeto lėšų.

[13] Į 2024 m. STEP metinę ataskaitą įtraukti tik su STEP susiję kvietimai teikti pasiūlymus, kurių pateikimo terminas buvo 2024 m. gruodžio 31 d.

[14] Inovacijų fondas finansuojamas iš apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ATLPS) pajamų.

2024 m. iš viso buvo skirtas **4,6 mlrd. EUR pradinis biudžetas** su STEP susijusioms technologijoms remti[15] (didžioji jo dalis buvo skirta švarioms ir efektyviai išteklius naudojančioms technologijoms iš Inovacijų fondo). Nuo 2024 m. vienas kvietimas teikti pasiūlymus buvo konkrečiai skirtas įgūdžių ir kompetencijų ugdymui su STEP susijusiuose sektoriuose („Specializuotos švietimo programos pagrindinėse gebėjimų srityse“ pagal Skaitmeninės Europos programą). Be to, pagal dvi EGF temas buvo siekiama kurti gynybos produktus, kurie padėtų spręsti darbo jėgos ir įgūdžių, kurie yra itin svarbūs tikslinėms technologijoms, trūkumo problemą.

Be to, pagal programą „Europos horizontas“ 2024 m. lapkričio mėn. Europos inovacijų taryba (EIC) paskelbė pirmąjį specialų STEP kvietimą teikti pasiūlymus dėl veiklos plėtimo. Kvietimui 2025 m. skirtas 300 mln. EUR biudžetas (parama iki 30 mln. EUR vienam projektui), kurį 2025–2027 m. numatoma padidinti iki 900 mln. EUR (įskaitant 2025 m. biudžetą); taip pat penki kvietimai teikti pasiūlymus, kuriais sprendžiami su STEP susiję uždaviniai, kurių bendras biudžetas – 250 mln. EUR. STEP ženklai bus skiriami ir pagal STEP kvietimą teikti pasiūlymus dėl veiklos plėtimo, ir pagal kvietimus teikti pasiūlymus, kuriais sprendžiamos su STEP susiję projektų, viršijančių vertinimui nustatytas ribas, uždaviniai. Tačiau į tai neatsižvelgta vertinant visas šioje metinėje ataskaitoje nurodytas 2024 m. finansavimo sumas, nes tais metais kvietimai teikti pasiūlymus nebuvo užbaigti.

[15] Todėl 2024 m. paskelbti kvietimai teikti pasiūlymus, kurie užbaigti 2025 m., į šią metinę ataskaitą neįtraukti.

1 LENTELĖ. 2024 m. su STEP susijusių kvietimų teikti pasiūlymus trijuose STEP sektoriuose pagal su STEP susijusias programas, kurioms taikomas tiesioginis valdymas, santrauka (mln. EUR)

Sektorius	Programa	Kvietimo teikti pasiūlymą tema	Biudžetas (mln. EUR)	Pradėtas	Baigtas
Švarios ir efektyviai išteklius naudojančios technologijos	**Inovacijų fondas**	Bendras priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas. Didelės apimties projektai	1 700 EUR	2023 m. lapkričio mėn.	2024 m. balandžio mėn.
		Bendras priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas. Vidutinės apimties projektai	500 EUR	2023 m. lapkričio mėn.	2024 m. balandžio mėn.
		Bendras priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas. Mažos apimties projektai	200 EUR	2023 m. lapkričio mėn.	2024 m. balandžio mėn.
		Švarių technologijų gamyba	1 400 EUR	2023 m. lapkričio mėn.	2024 m. balandžio mėn.
		Bandomieji projektai	200 EUR	2023 m. lapkričio mėn.	2024 m. balandžio mėn.
	Europos gynybos fondas	Energetiškai nepriklausomos ir energiją taupančios karinių stovyklų sistemos	40 EUR	2024 m. birželio mėn.	2024 m. lapkričio mėn.
Iš viso švarioms technologijoms			**4 040 EUR**		
Skaitmeninės technologijos	**„Europos horizontas“**	Kvantinis kosmoso gravimetrinis B fazės tyrimas ir technologijų brandinimas	14 EUR	2023 m. lapkričio mėn.	2024 m. balandžio mėn.
		Kosmoso technologijos, kuriomis siekiama panaikinti Europos priklausomybę ir didinti konkurencingumą	20 EUR	2023 m. lapkričio mėn.	2024 m. balandžio mėn.
	Skaitmeninės Europos programa	Našiojo atvirojo kodo Europos dirbtinio intelekto bazinio modelio, kurį galima prisiderinti, sukūrimas	25 EUR	2024 m. vasario mėn.	2024 m. gegužės mėn.
		Pavyzdinis Europos debesijos tinklo paslaugų diegimas (pramoninio daiktų	30 EUR	2024 m. vasario mėn.	2024 m. gegužės mėn.

		interneto paribio ir tinklo paribio kompiuterijos plėtra)			
		Specializuoto švietimo programos pagrindinėse gebėjimų srityse	55 EUR	2024 m. liepos mėn.	2024 m. lapkričio mėn.
	Europos gynybos fondas	Bepiločių bendradarbiaujamųjų kovos orlaivių sistemos	15 EUR	2024 m. birželio mėn.	2024 m. lapkričio mėn.
		Saugus povandeninių be įgulos veikiančių sistemų adaptyvusis ryšys	24 EUR	2024 m. birželio mėn.	2024 m. lapkričio mėn.
		Realybės spragų mažinimo metodai	15 EUR	2024 m. birželio mėn.	2024 m. lapkričio mėn.
		Elektroniniai komponentai	25 EUR	2024 m. birželio mėn.	2024 m. lapkričio mėn.
		Kvantinės technologijos	24 EUR	2024 m. birželio mėn.	2024 m. lapkričio mėn.
		Dirbtiniu intelektu grindžiama daugiafunkcė apertūra ir siųstuvas-imtuvas	45 EUR	2024 m. birželio mėn.	2024 m. lapkričio mėn.
		Gynybos daugiamačio ryšio standartas	25 EUR	2024 m. birželio mėn.	2024 m. lapkričio mėn.
		Mažos sustiprintos Europos bepiločių orlaivių sistemos	11 EUR	2024 m. birželio mėn.	2024 m. lapkričio mėn.
		Naujos kartos bendradarbiaujamasis kibernetinis poligonas	48 EUR	2024 m. birželio mėn.	2024 m. lapkričio mėn.
		Saugi palydovinio ryšio bangų forma	25 EUR	2024 m. birželio mėn.	2024 m. lapkričio mėn.
		Daugiafunkcės nepilotuojamos antžeminės sistemos	50 EUR	2024 m. birželio mėn.	2024 m. lapkričio mėn.
		Ekstremaliųjų medicinos situacijų atvejų imitavimas ir mokymas	10 EUR	2024 m. birželio mėn.	2024 m. lapkričio mėn.
Iš viso skaitmeninėms technologijoms	**461**				
Biotechnologijos	**EU4Health**	Europos vakcinų kūrimo centras	102 EUR	2024 m. gegužės mėn.	2024 m. rugsėjo mėn.

		Kvietimas teikti pasiūlymus, susijusius su parama naujų antivirusinių vaistų kūrimui	10 EUR	2024 m. gegužės mėn.	2024 m. rugsėjo mėn.
		Kvietimas teikti pasiūlymus, susijusius su parama novatoriškoms vaistų gamybos technologijoms ir procesams Sąjungoje	17 EUR	2024 m. gegužės mėn.	2024 m. rugsėjo mėn.
	Europos gynybos fondas	Medicininių gynybos atsako priemonių aljansas. Mokslinių tyrimų veiksmai	15 EUR		
		Medicininių gynybos atsako priemonių aljansas. Kūrimo veiksmai	10 EUR		
Iš viso biotechnologijoms	**154 EUR**				
Iš viso			**4 655 EUR**		

Šaltinis: Europos Komisijos tarnybų pateikti duomenys.

2024 m. pabaigoje[16] pasiūlymai, susiję su Europos gynybos fondo ir Skaitmeninės Europos programos temomis[17], dar nebuvo įvertinti. Pasiūlymai dėl visų kitų temų buvo įvertinti ir **skirtas 4,9 mlrd. EUR**[18] **finansavimas**.

Tolesniuose skirsniuose pateikiamas išsamus STEP poveikio suskirstymas pagal tris STEP technologijų sektorius, taip pat pagal ES valstybes nares ir regionus. Regioninė analizė grindžiama **NUTS 2 statistiniu klasifikatoriumi** (NUTS 2024, Eurostatas).

2.2.1. Švarių inovacijų skatinimas

Perėjimas prie **švarių ir efektyviai išteklius naudojančių technologijų** yra Europos pramonės ir klimato strategijos pagrindas, kuriuo grindžiamos ES pastangos iki 2050 m. pasiekti poveikio klimatui

[16] 2024 m. metinė ataskaita apima kvietimus teikti pasiūlymus, kurie buvo baigti iki 2024 m. gruodžio 31 d., neatsižvelgiant į tai, ar rezultatai buvo paskelbti iki metų pabaigos.

[17] Iki 2025 m. kovo mėn. vertinimas buvo baigtas pagal tris Skaitmeninės Europos programos temas ir buvo skirta 17 STEP ženklų. Apie juos bus pranešta 2025 m. metinėje ataskaitoje.

[18] Ši suma atitinka bendrą sumą, skirtą projektams, atrinktiems finansuoti iš Inovacijų fondo, programos „Europos horizontas“ ir programos „ES – sveikatos labui“. Ji gali būti koreguojama pasirašius dotacijos susitarimus, kuriais galėtų būti pakeisti atskiri įnašai ir kurie negali būti suderinti su įžanginės dalies 4,6 mlrd. EUR suma, skirta pagal 2024 m. užbaigtus STEP kvietimus teikti pasiūlymus pagal visas penkias tiesiogiai valdomas STEP kompetencijos sričiai priklausančias programas.

neutralumą pagal Europos žaliąjį kursą. Tai matyti neseniai paskelbtame ES švarios pramonės kurso komunikate[19].

STEP reglamente šis sektorius pripažintas strateginiu prioritetu, suderinamu su Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktu[20], kuriuo siekiama padidinti pagrindinių švarių technologijų gamybą Europoje, kad būtų užtikrintas technologinis suverenumas ir sumažinta priklausomybė nuo išorės tiekėjų. Kitaip tariant, investicijos į šias technologijas yra labai svarbios ne tik siekiant sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį, bet ir stiprinti pramonės konkurencingumą bei užtikrinti ES energetinę nepriklausomybę.

Švarios ir efektyviai išteklius naudojančios technologijos apima įvairias inovacijas – nuo **atsinaujinančiųjų išteklių technologijų iki tvarių degalų, anglies dioksido surinkimo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo technologijų**[21].

Inovacijų fondas, finansuojamas ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ES ATLPS) lėšomis, iš tiesiogiai Komisijos valdomų programų prie STEP tikslų įgyvendinimo prisidėjo daugiausia. Pirmasis su STEP suderintas kvietimas teikti pasiūlymus pagal Inovacijų fondą baigtas 2024 m. balandžio mėn. Pagal jį skirtas didelis 4 mlrd. EUR biudžetas švarių technologijų pažangai remti.

Kvietimai teikti pasiūlymus buvo suskirstyti į penkias temas, grindžiamas kapitalo išlaidų (CAPEX) reikalavimais ir technologine kryptimi, ir apėmė tokias sritis kaip bendras priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas, švarių technologijų gamyba ir bandomieji projektai. Kaip visi Inovacijų fondo kvietimai teikti pasiūlymus, projektai buvo vertinami remiantis šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo potencialu, inovacijų lygiu, branda, atkartojamumu ir išlaidų efektyvumu, užtikrinant griežtą atrankos procesą.

Pagal šiuos kvietimus atrinktiems finansuoti projektams buvo skirta didelė finansinė parama. Iš viso **iš anksto atrinkti 85 projektai, kuriems iš viso skirta 4,8 mlrd. EUR finansinė parama**[22], o dotacijos padengia iki 60 proc. tiek kapitalo, tiek veiklos išlaidų, įtrauktų į projektų trūkstamą finansavimą, taip paliekant pakankamai erdvės nefinansuojamą tinkamų finansuoti išlaidų dalį padengti kitais finansiniais ištekliais. Šie projektai įvairūs: Slovakijoje plėtojama pirmoji tokio pobūdžio technologija cheminėms medžiagoms ir statybinėms medžiagoms iš biomasės atliekų gaminti (L1X), Austrijoje įrengta pirmoji didelio masto požeminė 20 megavatų šiluminė energijos saugykla („ScaleUp“), o Danijoje įrengta nuolatinė požeminė anglies dioksido saugykla („Greensand Future“)[23].

Trims tarpvalstybinėms, daugiašalėms iniciatyvoms taip pat buvo skirtas 150,6 mln. EUR finansavimas. Vienas iš tokių pavyzdžių yra projektas „Energy Observer 2“, vykdomas tarp Prancūzijos ir Nyderlandų, kuriuo siekiama sukurti, pastatyti ir eksploatuoti pirmąjį pasaulyje skystojo vandenilio krovininį laivą.

---

[19] Komisijos komunikatas COM/2025/85 „Švarios pramonės kursas. Bendros konkurencingumo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo veiksmų gairės“, 2025 m., skelbiamas adresu https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A52025DC0085.

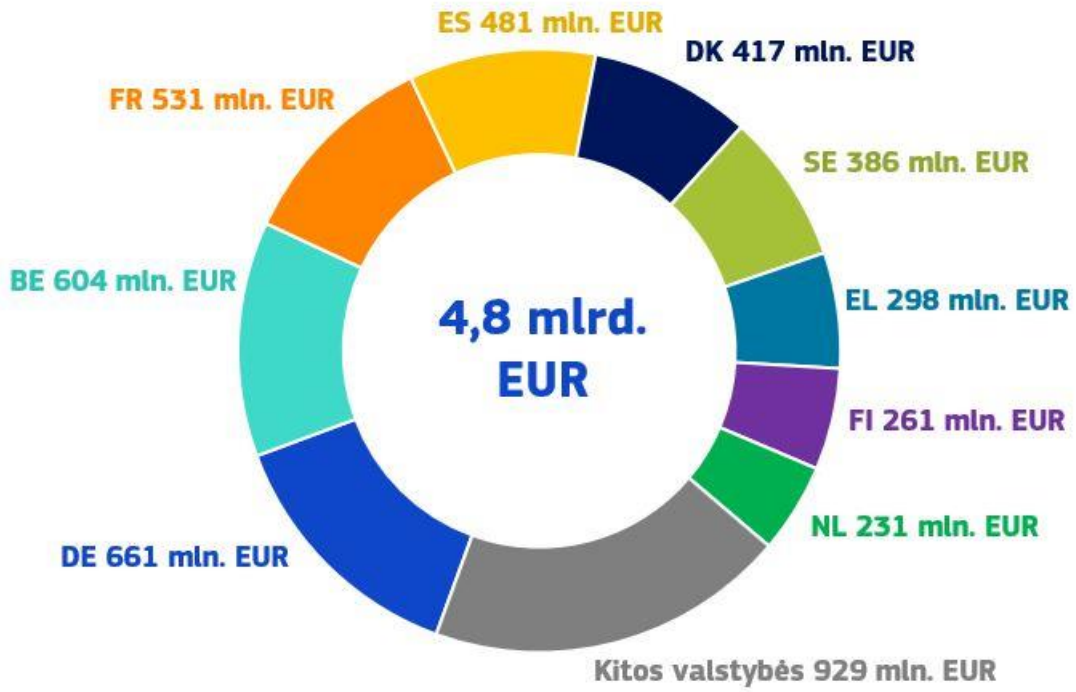
[20] 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1735 dėl priemonių sistemos Europos nulinio balanso technologijų gamybos ekosistemai stiprinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724, skelbiamas adresu https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj?eliuri=eli%3Areg%3A2024%3A1735%3Aoj&locale=lt.

[21] Išsamus, bet nebaigtinis technologijų, kurioms taikomas STEP reglamentas, sąrašas pateiktas Komisijos komunikate C/2024/3248 „Tam tikrų Reglamento (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP), nuostatų gairės“, 2024 m., skelbiamame adresu https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/3209/oj?eliuri=eli%3AC%3A2024%3A3209%3Aoj&locale=lt.

[22] Šie skaičiai atspindi atitinkamo kvietimo (-ų) teikti pasiūlymus rezultatų apžvalgą. Vėliau projektų rengėjams ir Komisijai pasirašius dotacijų susitarimus, gali būti koreguojamas tiek projektų, kuriems skiriama dotacija, skaičius, tiek atskiri įnašai.

[23] Daugiau informacijos apie atrinktus projektus, kuriems skirtos dotacijos, galima rasti adresu https://strategic-technologies.europa.eu/about/step-documents_en?prefLang=lt.

4 DIAGRAMA. 2024 m. švarių technologijų sektoriuje skirtų dotacijų geografinis pasiskirstymas pagal atitinkamas STEP ES finansavimo programas

Šaltinis: Europos Komisijos tarnybų pateikti duomenys.

Vokietijoje ir Belgijoje įsisteigę subjektai buvo didžiausi su STEP susijusių dotacijų gavėjai šiame sektoriuje ir gavo atitinkamai 661 mln. EUR ir 604 mln. EUR. Po jų rikiavosi Prancūzija (530 mln. EUR), Ispanija (480 mln. EUR) ir Danija (417 mln. EUR)[24].

2.2.2. Spartinti skaitmeninių ir giliųjų technologijų inovacijas

Skaitmeninės ir giliosios technologijos atlieka labai svarbų vaidmenį didinant Europos technologinį suverenumą ir skaitmeninį atsparumą. Šis sektorius apima įvairias pažangiausias inovacijas, įskaitant **pažangiąją kompiuteriją, dirbtinį intelektą (DI), kibernetinį saugumą, mikroelektroniką ir kvantines technologijas**[25], kurios yra labai svarbios ES 2030 m. skaitmeninio dešimtmečio politikos programai[26], kuria siekiama stiprinti Europos skaitmeninę infrastruktūrą, įgūdžius ir technologinę lyderystę.

[24] Pagal Inovacijų fondo STEP ženklus, projektams, turintiems kelis gavėjus ir vykdomiems daugiau nei viename regione, konkrečiam regionui arba valstybei narei skiriamo finansinio įnašo suma apskaičiuojama bendrą projekto įnašą padalijus po lygiai pagal jo įgyvendinimo vietas.

[25] Išsamus, bet nebaigtinis technologijų, kurioms taikomas STEP reglamentas, sąrašas pateiktas Komisijos komunikate C/2024/3209 „Tam tikrų Reglamento (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP), nuostatų gairės“, 2024 m., skelbiamame adresu https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/3209/oj?eliuri=eli%3AC%3A2024%3A3209%3Aoj&locale=lt.

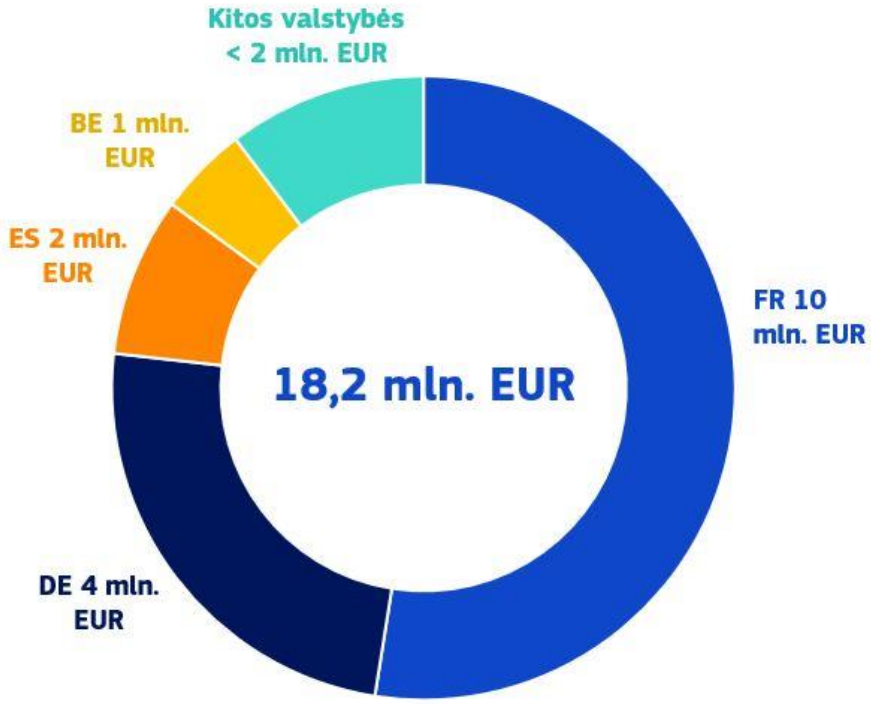
[26] 2022 m. gruodžio 14 d. EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS SPRENDIMAS (ES) 2022/2481, kuriuo nustatoma 2030 m. Skaitmeninio dešimtmečio politikos programa.

Pripažįstant strateginę šių technologijų svarbą, 2024 m. STEP parama buvo teikiama pagal dvi programos „Europos horizontas“ temas, tris Skaitmeninės Europos programos temas ir pagal dvylika Europos gynybos fondo temų. 2024 m. su STEP susijusiems veiksmams skaitmeninių technologijų sektoriuje iš viso buvo **skirtas 461 mln. EUR biudžetas**.

Iki 2024 m. pabaigos pagal pirmiau minėtus programos „Europos horizontas“ kvietimus finansuoti atrinkti šeši projektai[27], kuriems buvo skirta dotacija, padengianti 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų. Pasiūlymai pateikti pagal Skaitmeninės Europos programą ir Europos gynybos fondą vis dar vertinami.

Šiems projektams pagal programos „Europos horizontas“ II veiklos srities 4 veiksmų grupės („Skaitmeninė ekonomika, pramonė ir kosmosas“) STEP temas, iš viso skirta 18,2 mln. EUR. Visus šiuos projektus propagavo tarpvalstybiniai konsorciumai, įsteigti skirtingose ES valstybėse narėse (Norvegijos ir Islandijos subjektai taip pat galėjo teikti pasiūlymus).

5 DIAGRAMA. 2024 m. skaitmeninių technologijų sektoriuje skirtų dotacijų geografinis pasiskirstymas pagal atitinkamas STEP ES finansavimo programas

Šaltinis: Europos Komisijos tarnybų pateikti duomenys.

Nacionaliniu lygmeniu Prancūzijos ir Vokietijos subjektai tapo didžiausiais su STEP susijusių dotacijų gavėjais šioje srityje ir gavo atitinkamai 9,6 mln. EUR ir 4,4 mln. EUR. Po jų rikiavosi Ispanija (1,5 mln. EUR) ir Belgija (0,8 mln. EUR)[28].

[27] Iki 2024 m. pabaigos šeši projektai buvo atrinkti finansavimui pagal temą „Kosmoso technologijos Europos savarankiškumui ir konkurencingumui užtikrinti“. Dotacijos skyrimas pagal antrąją temą atrinktam projektui buvo atidėtas dėl vieno pagrindinio konsorciumo partnerio pasitraukimo. Tikimasi, kad pagal šią antrąją temą / kvietimą atrinktam projektui skirtos dotacijos sutartis bus pasirašyta 2025 m. II ketv.

[28] Jei projektai vykdyti daugiau nei vienoje vietoje, konkrečiam regionui arba valstybei narei skiriamo finansinio įnašo suma apskaičiuojama remiantis toje vietoje įsisteigusiam subjektui (-ams) skirtu finansiniu įnašu.

Projektų pavyzdžiai: bendradarbiaujant Prancūzijos, Vokietijos ir Italijos projektų rengėjams vykdomas projektas PUMA, kuriuo siekiama spręsti ES strateginės priklausomybės klausimus kosmoso prietaikų mikroelektronikos srityje, ir projektas SPACELINK, kurį bendradarbiaudami vykdo Graikijos, Vokietijos, Prancūzijos ir Belgijos subjektai, kurdami kosmoso optinio ryšio komponentus[29].

2.2.3. Biotechnologijų įgalinimas

Biotechnologijos atlieka labai svarbų vaidmenį skatinant medicinos inovacijas, stiprinant sveikatos atsparumą ir skatinant Europos strateginį savarankiškumą ypatingos svarbos medicinos reikmenų srityje. Šis sektorius apima įvairias pažangiausias sritis, įskaitant **genomiką ir farmakogenomiką, DNR sintezę, ląstelių ir audinių inžineriją, bioinformatiką ir nanobiotechnologijas**. Įgyvendinant STEP biotechnologijų srityje siekiama paspartinti inovacijas, užtikrinti tiekimo saugumą ir sustiprinti Europos konkurencingumą gyvybės mokslų srityje.

2024 m. STEP parama biotechnologijoms įgyvendinta pagal programai **„ES – sveikatos labui“** priklausančias tris specialias su STEP susijusias temas ir pagal **Europos gynybos fondui** priklausančias dvi temas. Pagal šias temas numatytas daugiau kaip **150 mln. EUR** biudžetas projektams, skirtiems antivirusinių vaistui kūrimui, vakcinų gamybai, būtiniausių vaistų gamybai, taip pat medicininėms gynybinio atsako priemonėms remti. Šiomis investicijomis siekiama gerinti Europos pasirengimą būsimoms sveikatos krizėms, mažinti priklausomybę nuo išorės tiekėjų ir skatinti naujos kartos biomediciniuius proveržius.

Iki 2024 m. pabaigos buvo įvertinti tik su programos „ES – sveikatos labui“ temomis susiję pasiūlymai ir pranešti tokie rezultatai: pagal su STEP susijusius kvietimus teikti pasiūlymus iš viso skirta apie **130 mln. EUR**. Septyniems projektams buvo skirta dotacija, padengianti 60–80 proc. tinkamų finansuoti išlaidų. Keturi iš remiamų projektų yra kelių paramos gavėjų vykdomos iniciatyvos; tris projektus vykdo tarpvalstybiniai konsorciumai (pasiūlymas teikti gali ir asocijuotųjų trečiųjų šalių subjektai[30]). Tai, be kita ko, tokios iniciatyvos: Portugalijoje bus sukurtas nenutrūkstamas purškiamojo džiovinimo procesas vaistų srityje, kuris padidins vaistų gamybos efektyvumą, plėtrą ir lankstumą ES (PharmSD 3.0), ir platforma, skirta dirbtiniu intelektu ir robotais grindžiamai vaistų gamybai, bendradarbiaujant Suomijoje, Švedijoje, Prancūzijoje, Estijoje ir Vokietijoje įsisteigusiems subjektams (RoboPharma)[31].

[29] Daugiau informacijos apie atrinktus projektus, kuriems skirtos dotacijos, galima rasti adresu https://strategic-technologies.europa.eu/about/step-documents_en?prefLang=lt.

[30] Žr. programoje „ES – sveikatos labui“ dalyvaujančių šalių sąrašą.

[31] Daugiau informacijos apie atrinktus projektus, kuriems skirtos dotacijos, galima rasti adresu https://strategic-technologies.europa.eu/about/step-documents_en?prefLang=lt.

6 DIAGRAMA. 2024 m. biotechnologijų sektoriuje skirtų dotacijų geografinis pasiskirstymas pagal atitinkamas STEP ES finansavimo programas

Šaltinis: Europos Komisijos tarnybų pateikti duomenys.

Vokietijos ir Italijos subjektai buvo didžiausi paramos gavėjai ir gavo atitinkamai 47 mln. EUR ir 34 mln. EUR. Po jų – Prancūzija, gavusi 19 mln. EUR dotacijų[32].

2.3. Sanglaudos politikos fondai

Paaiškėjo, kad sanglaudos politika yra vienas iš pagrindinių veiksnių, padedančių siekti STEP tikslų ir stiprinti Europos ekonomikos konkurencingumą ir atsparumą. Pagrindinės STEP nustatytos sanglaudos politikos lankstumo priemonės ir paskatos apėmė galimybę finansuoti gamybines investicijas į įmones, kurios nėra MVĮ, pagal Europos regioninės plėtros fondui skirtus STEP prioritetus, **didesnes bendro finansavimo normas (iki 100 proc.) STEP skirto prioriteto lygmeniu** ir **30 proc. STEP prioritetams skirtų asignavimų, išmokėtų iš ES biudžeto kaip vienkartinis 30 proc. išankstinis finansavimas**.

Siekdama atsižvelgti į didelį valstybių narių susidomėjimą, 2024 m. balandžio mėn., netrukus po STEP reglamento įsigaliojimo, Europos Komisija surengė techninį seminarą[33], daugiausia skirtą sanglaudos politikos fondų valdymo institucijoms, kad būtų paaiškinta, kaip STEP turėtų būti įgyvendinamas pagal sanglaudos politikos programas, ir pateiktos gairės dėl STEP taikymo srities.

Iki 2024 m. rugpjūčio 31 d. Komisija gavo pirmuosius prašymus iš dalies pakeisti programą, pagal kuriuos lėšos STEP investicijoms skiriamos prieš sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio

[32] Jei projektai vykdyti daugiau nei vienoje vietoje, konkrečiam regionui arba valstybei narei skiriamo finansinio įnašo suma apskaičiuojama remiantis toje vietoje įsisteigusiam subjektui (-ams) skirtu finansiniu įnašu.

[33] „Inforegio“, 2021–2027 m. techniniai seminarai; informacijos apie juos galima rasti adresu https://ec.europa.eu/regional_policy/2021-2027/technical-seminars/step_en.

peržiūrą. Nuo to laiko vyksta papildomos neoficialios konsultacijos su keliomis valstybėmis narėmis, po kurių buvo pateikti oficialūs prašymai iš dalies pakeisti programą.

2024 m. gruodžio mėn. pabaigoje **6 valstybės narės pateikė** Komisijai tvirtinti **41 su STEP susijusį pakeitimą**, o tai sudaro **6,4 mlrd. EUR sanglaudos politikos fondų**. 2025 m. numatoma padaryti papildomų pakeitimų.

Pasiskirstymas yra toks:

- 4,8 mlrd. EUR iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF);
- 838 mln. EUR iš „Europos socialinio fondo+“ (ESF+);
- 764 mln. EUR iš Teisingos pertvarkos fondas (TPF).

2.3.1. STEP naudojimo sanglaudos politikoje analizė

Nuo 2024 m. gruodžio 31 d. Europos Komisija šešiose valstybėse narėse patvirtino 29 su STEP susijusius pakeitimus, kurių bendra vertė – beveik 5,9 mlrd. EUR (*žr. 2 lentelę ir 7 diagramą*).

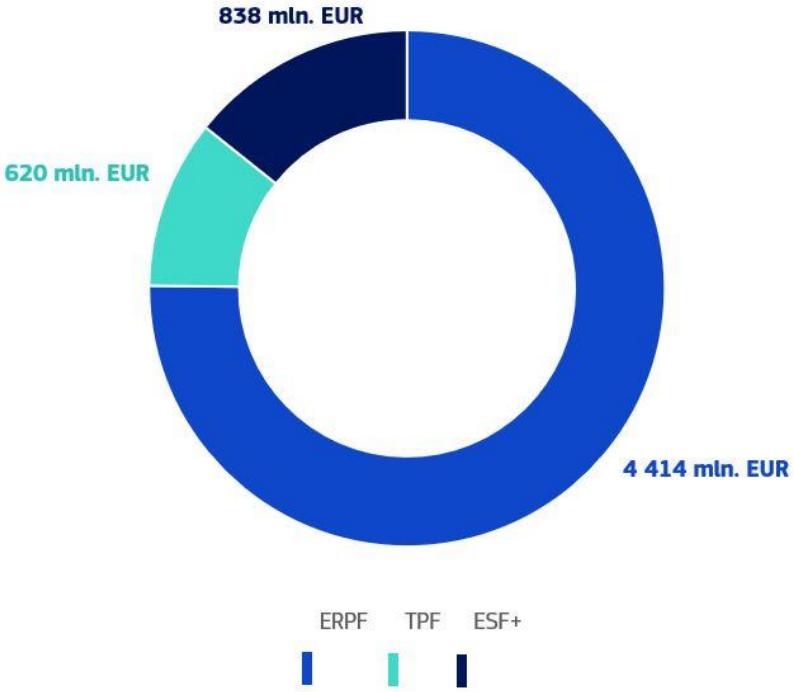
2 LENTELĖ. 2024 m. finansavimo asignavimų apžvalga (mln. EUR)

VN	Pavadinimas	ERPF (mln. EUR)	TPF (mln. EUR)	ESF+ (mln. EUR)	Iš viso (mln. EUR)
DE	2021–2027 m. ERPF/TPF kelių fondų finansuojama programa Šiaurės Reino-Vestfalijos žemėje	200,20	301,60		501,8
DE	2021–2027 m. ERPF programa Badeno-Viurtembergo žemėje	62,22			62,2
DK	Teisingai pertvarkai reikalingos žaliosios technologijos ir įgūdžiai		52,30		52,3
ES	2021–2027 m. ERPF programa Katalonijoje	113,51			113,5
DE	2021–2027 m. ERPF programa Bavarijos regione	104,54			104,5
DE	2021–2027 m. ERPF programa Šlėzvigo-Holšteino žemėje	47,00			47,0
IT	2021–2027 m. ERPF regioninė programa Lacijaus regione	109,04			109,0
IT	2021–2027 m. ERPF programa Sicilijoje	615,20			615,2
IT	2021–2027 m. ERPF regioninė programa Sardinijos regione	166,01			166,0
ES	2021–2027 m. ERPF programa Kantabrijoje	15,53			15,5
IT	2021–2027 m. ERPF regioninė programa Lombardijos regione	120,00			120,0
FR	2021–2027 m. ERPF-ESF+-TPF programa Ot de Franse			34,87	34,9
IT	2021–2027 m. ERPF regioninė programa Kampanijos regione	581,14			581,1
DE	2021–2027 m. ERPF programa Meklenburgo-Pomeranijos žemėje	138,69			138,7
ES	2021–2027 m. ERPF programa Madrido bendrijoje	72,67			72,7
IT	2021–2027 m. ERPF/ESF+ regioninė programa Kalabrijos regione	264,45			264,5
IT	2021–2027 m. ERPF/ESF+ regioninė programa Apulijos regione	471,53			471,5
ES	2021–2027 m. ERPF programa Aragone	23,44			23,4
RO	Sveikata	351,77		114,44	466,2
IT	2021–2027 m. ERPF/ERDF regioninė programa Emilijos-Romanijos regione	61,46			61,5
IT	2021–2027 m. nacionalinė programa „Moksliniai tyrimai, inovacijos ir konkurencingumas siekiant žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos“	558,46			558,5
IT	2021–2027 m. ERPF regioninė programa Umbrijos regione	31,42			31,4
RO	Pažangus augimas, skaitmenizacija ir finansinės priemonės	271,01			271,0
RO	Teisinga pertvarka		266,33		266,3
FR	2021–2027 m. ERPF-ESF+ regioninė programa Il de Franse ir Senos baseino regione	35,19		12,48	47,7

DE	ESF+ programa Bavarijos žemėje			36,92	36,9
ES	ESF+ programa Kantabrijoje			3,17	3,2
ES	ESF+ programa Madride			63,82	63,8
RO	ESF+/RO programa „Švietimas ir užimtumas“			572,63	572,6
Iš viso	**29**	**4 414,5**	**620,2**	**838,3**	**5 873,0**

Šaltinis: Valstybių narių pateikti duomenys.

7 DIAGRAMA. Visi STEP asignavimai patvirtintose programose 2024 m. (mln. EUR)

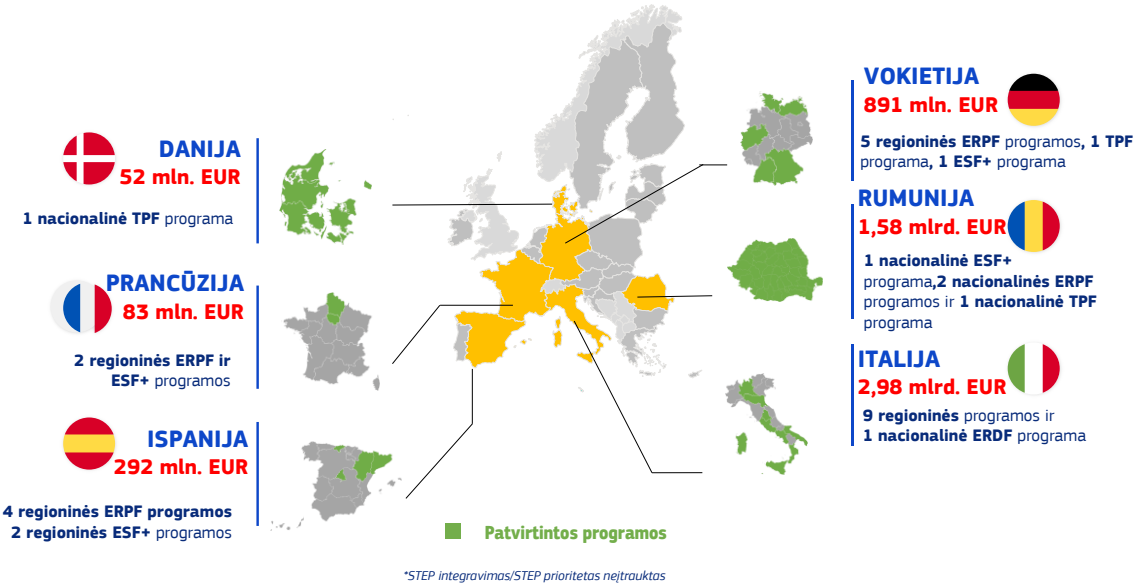

Šaltinis: Valstybių narių pateikti duomenys.

Geografinis STEP investicijų pasiskirstymas

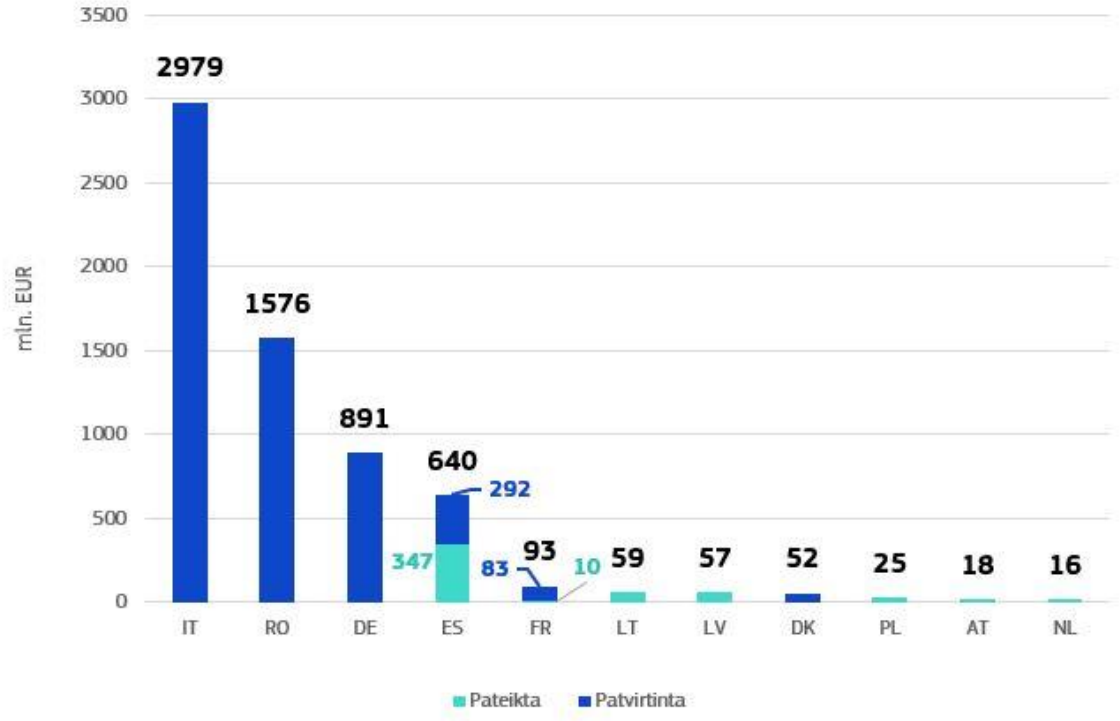
Dauguma su STEP susijusių investicijų pasiūlyta pagal regionines programas Prancūzijoje, Vokietijoje, Italijoje ir Ispanijoje (žr. toliau pateiktą diagramą), t. y. 23 iš 29 patvirtintų programų, o STEP asignavimų vertė siekė 3,7 mlrd. EUR (3,23 mlrd. EUR iš ERPF, 151 mln. EUR iš ESF+ ir 302 mln. EUR iš TPF). Likusiose šešiose nacionalinėse programose buvo numatyti 2,2 mlrd. EUR vertės pakeitimai (1,18 mlrd. EUR iš ERPF, 687 mln. EUR iš ESF+ ir 319 mln. EUR iš TPF).

8 DIAGRAMA. Patvirtintos programos geografinė vieta 2024 m.

Šaltinis: Valstybių narių pateikti duomenys.

9 DIAGRAMA. STEP pakeitimų finansinė apimtis pagal valstybes nares 2024 m. (pateiktų ir patvirtintų, mažėjimo tvarka pagal sumą)[34] (mln. EUR)

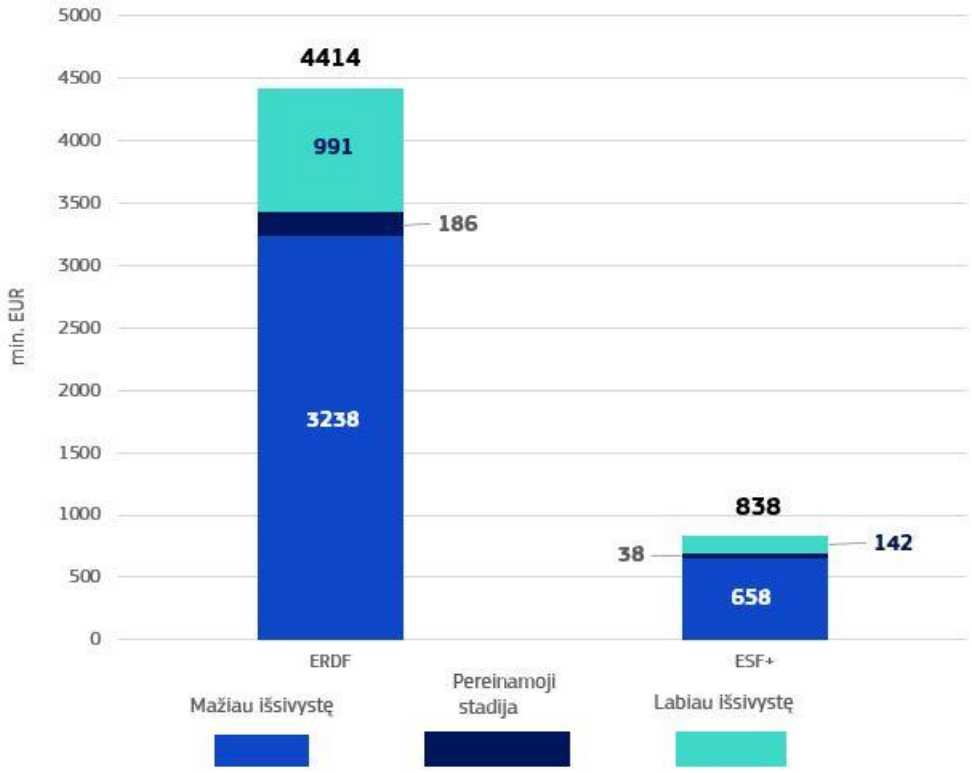
Šaltinis: Valstybių narių pateikti duomenys.

Kalbant apie ERPF ir ESF+, daugiau kaip du trečdaliai STEP asignavimų mažiau išsivysčiusiuose regionuose buvo perprogramuoti[35].

[34] Tik tos programos, kurioms nustatyti specialūs prioritetai arba žinomos sumos, skirtos STEP iš asignavimų intervencinių priemonių sritims.

[35] Mažiau išsivystę regionai pagal Reglamentą (ES) 2021/1060 yra ES valstybių narių regionai, kurių bendrasis vidaus produktas (BVP) vienam gyventojui yra mažesnis nei 75 proc. 27 ES valstybių narių BVP vidurkio.

10 DIAGRAMA. STEP asignavimų iš ERPF ir ESF+ finansinė apimtis pagal regionų kategorijas 2024 m. (mln. EUR)

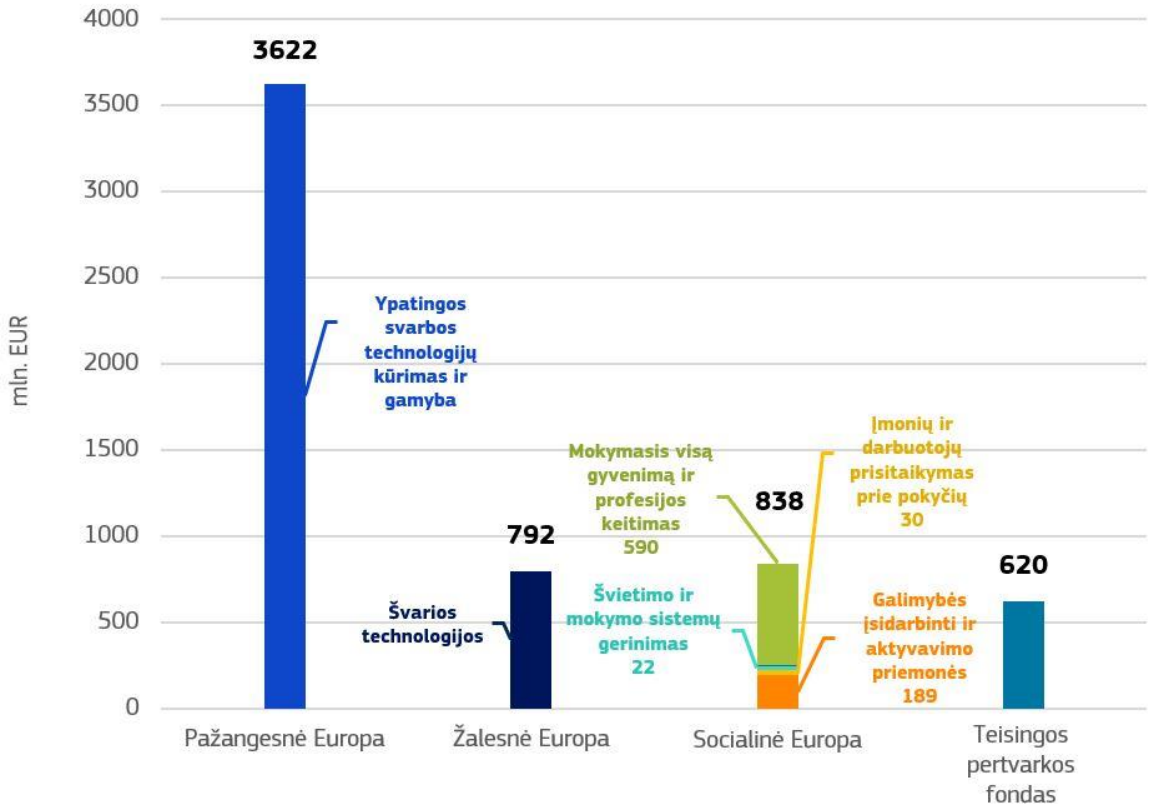
Šaltinis: Valstybių narių pateikti duomenys.

Sektorinis STEP investicijų pasiskirstymas

Sanglaudos politika 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu siekiama remti piliečiams artimesnę, pažangesnę, žalesnę, labiau susietą, socialiai atsakingesnę ir įtraukesnę Europą. Pagal šiuos pagrindinius *politikos tikslus* nustatyti išsamesni *konkretūs tikslai* (žr. Europos struktūrinių ir investicijų fondų atvirųjų duomenų portalas – Europos Komisija |Sanglaudos atvirieji duomenys). **STEP reglamentu nustatyti du nauji konkretūs ERPF ir Sanglaudos fondo (SF) tikslai**, kuriais siekiama remti investicijas, kuriomis siekiama stiprinti pramonės plėtrą ir vertės grandines strateginiuose sektoriuose.

Daugiau kaip **60 proc.** STEP investicijų iš sanglaudos politikos fondų bus įgyvendinta **pagal naują konkretų tikslą, priklausantį politikos tikslui „Pažangesnė Europa“**, o apie **15 proc. švarioms technologijoms skirtų investicijų – pagal politikos tikslą „Žalesnė Europa“.** Iš ESF+ bus remiami įgūdžiai taikant mokymosi visą gyvenimą ir užimtumo priemones ir skiriant 14 proc. STEP investicijų pagal politikos tikslą „Socialinė Europa“. Galiausiai 10 proc. STEP investicijų bus skirta teisingos pertvarkos regionams pagal konkretų TPF tikslą (žr. 11 diagramą).

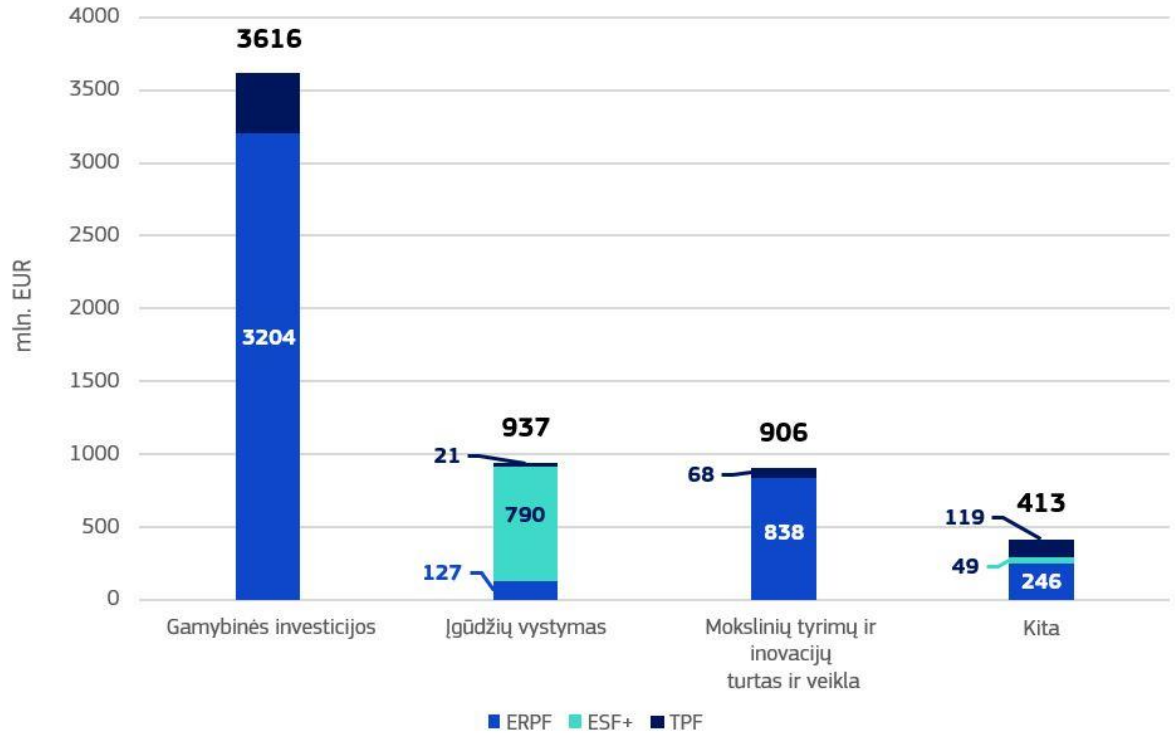
11 DIAGRAMA. STEP pakeitimų finansinė apimtis pagal politikos tikslą ir konkretų tikslą 2024 m.* (mln. EUR)

Šaltinis: Valstybių narių pateikti duomenys.
*tik tos programos, kurioms nustatyti specialūs prioritetai

Gamybinės investicijos sudaro apie 60 proc. pagal STEP planuojamų sumų. Investicijos į įgūdžių ugdymą, mokslinius tyrimus ir inovacijas sudaro 15 proc. visų asignavimų. Apie 10 proc. bus remiama kita veikla, pavyzdžiui, technologijų perdavimas, parama verslo inkubacijai, atskirtosioms įmonėms ir startuoliams, taip pat paslaugos, susijusios su mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomika ir atsparumu klimato kaitai (žr. 12 diagramą).

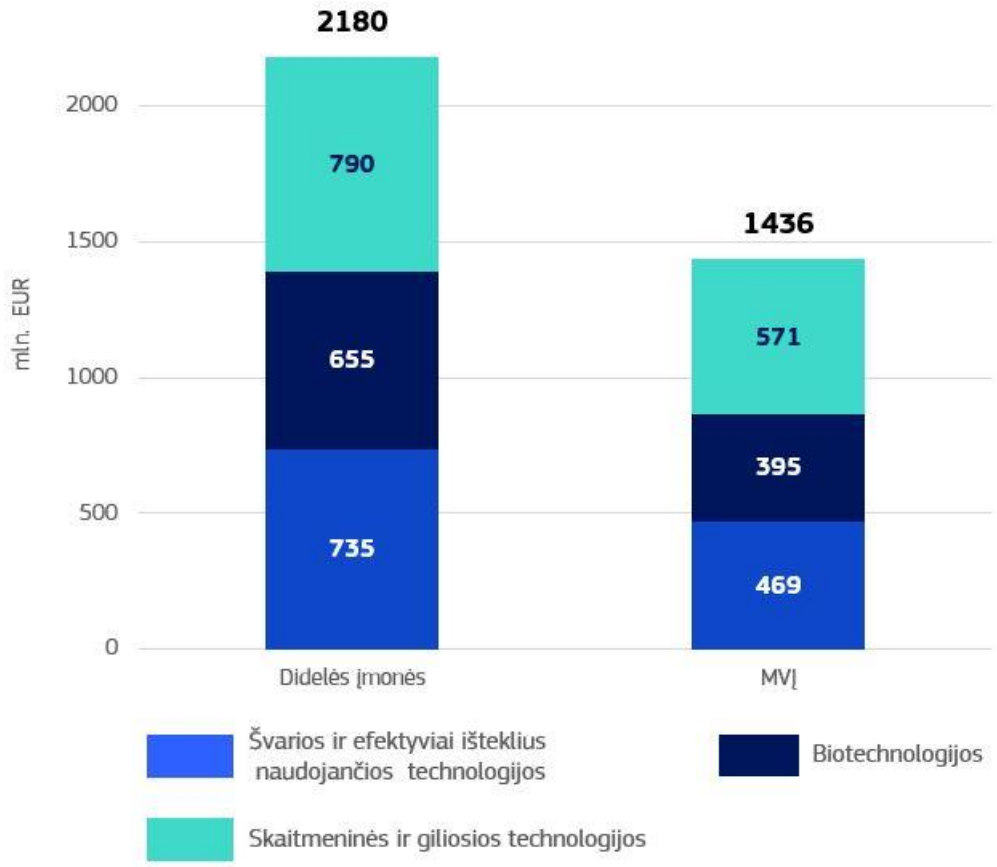
12 DIAGRAMA. STEP pakeitimų finansinė apimtis pagal sektorių 2024 m.* (mln. EUR)

Šaltinis: Valstybių narių pateikti duomenys.
*(tik tos programos, kurioms nustatyti specialūs prioritetai arba žinomos sumos, skirtos STEP).

Atsižvelgiant į produktyvių investicijų padalijimą pagal STEP sektorių, investicijos paskirstytos gana vienodai (žr. 13 diagramą). Didžioji asignavimų dalis buvo skirta gamybinėms investicijoms į įmones, kurios nėra MVĮ, pasinaudojant galimybe finansuoti tokias įmones pagal ERPF su STEP susijusiems projektams.

13 DIAGRAMA. Gamybinės investicijos pagal įmonių rūšį ir STEP sektorių 2024 m.* (mln. EUR)

Šaltinis: Valstybių narių pateikti duomenys.
*(tik tos programos, kurioms nustatyti specialūs prioritetai arba žinomos sumos, skirtos STEP).

Pagrindiniai numatomi STEP investicijų pasiekimai

Remiantis pagrindiniais išdirbių ir rezultatų rodikliais, kuriuos valstybės narės pasirinko iš dalies pakeistose programose, ir STEP tikslais, galima daryti išvadą, kad sanglaudos politikos ištekliais su STEP susijusios strateginės technologijos bus bendrai finansuojamos daugelyje įmonių. Pagal 23 patvirtintas programas iš viso tikimasi investuoti į maždaug 7 200 įmonių, iš jų 2 900 – skaitmeninių technologijų sektoriaus įmonės, 3 000 – švaraus sektoriaus įmonės ir beveik 570 – biotechnologijų sektoriaus įmonės. Tikimasi, kad dėl planuojamų investicijų remiamuose subjektuose bus sukurta 9 800 darbo vietų.

2.3.2. Kvietimai teikti pasiūlymus pagal sanglaudos politikos programas

Patvirtinus pirmuosius STEP programos pakeitimus, Danija ir Vokietija iki 2024 m. pabaigos pranešė apie keturis STEP kvietimus teikti pasiūlymus[36], kurių vertė – 244 mln. EUR[37].

3 lentelė. 2024 m. sanglaudos politikos programų apžvalga

VN	Programos pavadinimas	Visa suma mln. EUR	Padėtis 2024 m. gruodžio 31 d.
DK	Teisingai pertvarkai reikalingos žaliosios technologijos ir įgūdžiai	45,5	Baigta
DE	2021–2027 m. ERPF programa Bavarijos regione	47,0	Vykdoma (terminas – 2025 01 31)
	2021–2027 m. ERPF programa Šlėzvigo-Holšteino žemėje	11,4	Vykdoma (terminas – 2025 08 31)
	2021–2027 m. ERPF/TPF kelių fondų finansuojama programa Šiaurės Reino-Vestfalijos žemėje	140,0	Vykdoma (terminas – 2025 02 03)
Iš viso		**243,9**	

Šaltinis: Valstybių narių pateikti duomenys.

2.3.3. Atrinkti projektai

Keturios valstybės narės (Danija, Prancūzija, Vokietija ir Italija) jau atrinko pagal STEP įgyvendinamus projektus. Kai kurie iš jų pateikiami toliau.

Danijoje paskelbus kvietimą „Vertės grandinių plėtra elektros energiją naudojant kitai energijai gaminti“, kuriuo siekiama sektoriuose, kuriuose sunku pereiti prie švarios energijos, sumažinti išmetamą CO_2 kiekį, sukurti konkurencingą Danijos vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir elektros energijos gamybos naudojant kitą energiją sprendimų rinką (13 mln. EUR biudžetas), atrinkti keturi projektai. Tai, be kita ko, tokie projektai kaip saugykla HYFLEX (įvairiopai naudojama vandenilio saugykla, skirta elektros energijos gamybai naudojant kitą energiją ir elektros tinklų optimizacijai), kuria siekiama sukurti vandenilio saugyklą ir susijusius vandenilio kompresorius, kurių talpa yra 10 tonų (500 MWh), ir optimizuoti elektrinės, kurioje elektros energija naudojama kitai energijai gaminti, eksploatavimą, demonstruojant didesnį elektros energijos, gaunamos iš saulės elektrinių parko „Kassø“, panaudojimą ir užtikrinant optimalų elektrinės balansavimą viešajame elektros tinkle. Atrinktų veiksmų sąrašą galima rasti čia.

Il de Franse (Prancūzija) vadovaujančioji institucija nustatė finansinę priemonę, kuria siekiama remti pramonės startuolius ir novatoriškas MVĮ, turinčias didelį ekonominį potencialą švarių technologijų sektoriuje, etape iki industrializacijos ir plėtros etape. Atrinktų veiksmų sąrašą galima rasti čia.

Badeno-Viurtembergo žemėje (Vokietija) vadovaujančioji institucija atrinko keturis projektus, kurių vienas skirtas mikrogamybos ir tikrinimo infrastruktūros, skirtos kompaktinių kvantinių sistemų plėtrai,

[36] Vokietija paskelbė dar penkis kvietimus teikti pasiūlymus, kurie nėra skirti vien STEP, tačiau gali tapti STEP projektais.

[37] 2025 m. pradžioje Vokietija, Italija ir Latvija pranešė apie papildomus kvietimus teikti pasiūlymus.

kūrimui (iš viso 5 mln. EUR, 3 mln. EUR iš ERPF). Kvantinių sistemų gamybos ir tikrinimo technologijų grupė kuriama Vokietijos orlaivių ir erdvėlaivių centro kvantinių technologijų institute. Įgyvendinant projektą bus sukurtos kompaktiškos kvantinės sistemos kosmoso taikomosioms programoms. Tikslas – perkelti kvantines sistemas iš mokslinių tyrimų ir laboratorijų veiklos į pritaikymo etapą, pavyzdžiui, naudojant jas kaip palydovų jutiklius. Atrinktų veiksmų sąrašą galima rasti čia.

Umbrijos regione (Italija) sukurta finansinė priemonė, kuria siekiama remti MVĮ investicijas į technologijų kūrimą ir gamybą skaitmeninių, giliųjų ir biotechnologijų, švarių ir efektyvių technologijų srityse, teikiant mišrią paramą (paskolą ir vėliau dotaciją skolos anuliavimo forma). Tikslas – remti MVĮ, kurioms sunkiau gauti kreditą, kad jos galėtų investuoti į technologijų inovacijas pirmiau aprašytuose sektoriuose. Atrinktų veiksmų sąrašą galima rasti čia.

2.4. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė ir „InvestEU“

Nuo 2024 m. gruodžio 31 d. **STEP įgyvendinimas pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP) buvo ribotas.** Nė viena valstybė narė nepakeitė savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų, kad įtrauktų STEP prioritetą arba remtų projektą, kuriam suteiktas STEP ženklas. Nė viena valstybė narė nepasinaudojo STEP reglamento 19 straipsnyje[38] numatytu didesniu lankstumu skirti EGADP išteklius programos „InvestEU“ valstybių narių skyriui su STEP susijusioms investicijoms, kad būtų galima sutelkti finansavimą pasibaigus EGADP terminui, t. y. 2026 m. rugpjūčio mėn.

Kaip ir tikėtasi, reikalavimas, kad **valstybės narės, peržiūrėdamos savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, pirmenybę teiktų projektams, kuriems suteiktas STEP ženklas, 2024 m. dar nebuvo įgyvendintas, nes pirmieji** STEP ženklai buvo suteikti pačioje 2024 m. pabaigoje.

Siekdama sudaryti palankesnes sąlygas naudotis STEP, Komisija valstybėms narėms teikė tolesnes gaires ir paramą. 2024 m. liepos mėn. Komisija **iš dalies pakeitė EGADP gaires**[39], kad paaiškintų procesą, kaip iš dalies pakeisti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus siekiant skirti EGADP išteklių STEP tikslams. **Komisija reguliariai bendravo su STEP nacionaliniais kontaktiniais punktais ir nacionalinėmis institucijomis**, atsakingomis už ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, siekdama skleisti informaciją, be kita ko, apie jų atitinkamose šalyse suteiktų STEP ženklų sąrašą.

3. 3 PRIEMONĖ. Pažangių projektų matomumo didinimas – STEP ženklas

Viena iš STEP reglamentu nustatyta priemonių, kuriomis remiamas ypatingos svarbos technologijų kūrimas ir gamyba, yra STEP (suverenumo) ženklas – kokybės ženklas, nustatytas pagal STEP reglamento 4 straipsnį. **Europos Komisija jį skiria projektams, kad būtų pripažina jų kokybė** visoje vidaus rinkoje. Ženklas skiriamas pasibaigus atrankos procesui pagal penkias Komisijos tiesiogiai valdomas

[38] STEP reglamento 19 straipsniu iš dalies keičiami reglamentai dėl Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP), leidžiant valstybėms narėms iki 6 proc. savo EGADP lėšų nukreipti į programos „InvestEU“ valstybių narių skyrių, kad būtų remiamos finansinės investicijos į su STEP susijusias technologijas, papildant ankstesnę 4 proc. perkėlimo galimybę, taigi bendras galimas perkėlimas siekia 10 proc.

[39] Komisijos pranešimas C/2024/4618 „Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų gairės“.

programas, kurios prisideda prie STEP: pagal Europos gynybos fondą, programą „Europos horizontas“, Skaitmeninės Europos programą, Inovacijų fondą ir programą „ES – sveikatos labui“.

3.1. Tinkamumo kriterijai

Pagal STEP reglamento 4 straipsnio 1 dalį Komisija suteikia STEP ženklą bet kuriam projektui, kuris atitinka dvi sąlygas. Šios sąlygos tai:

- **strateginis suderinimas** – projektas tiesiogiai prisideda prie STEP tikslų, apibrėžtų STEP reglamento 2 straipsnyje ir išsamiau paaiškintų STEP gairėse[40];
- **pažangumas** – projektas atitinka būtiniausius kokybės reikalavimus, visų pirma tinkamumo, atmetimo ir finansavimo skyrimo kriterijus, nustatytus specialiame kvietime teikti pasiūlymus, pagal kuriuos ji vertinama.

Praktiškai **Komisijos tarnybos rengia specialius kvietimus teikti pasiūlymus STEP tikslams įgyvendinti**. Pagal specialius kvietimus pateikti pasiūlymai, Komisijos tarnybų įvertinti kaip atitinkantys kokybės reikalavimus, gaus STEP ženklą. Projektas gali gauti STEP ženklą, net jei jam neskiriamas tiesioginis finansavimas dėl riboto konkretaus kvietimo teikti pasiūlymus biudžeto.

Komisija išsamiai vertina projektus, patvirtintus pagal **bendriems Europos interesams svarbių projektų (BEISP)** sistemą. Nors STEP ženklas galėtų padėti šiems projektams gauti finansavimą, pavyzdžiui, iš sanglaudos fondų, STEP reglamente nenumatyta STEP ženklų suteikti BEISP projektams.

STEP ženklas panašus į **pažangumo ženklą**, kuris šiuo metu skiriamas projektams, kurie buvo įvertinti pagal programas, be kita ko, programą „Europos horizontas“ ir Skaitmeninės Europos programą, bet nebuvo finansuojami dėl to, kad konkrečiame kvietime nepakako lėšų. STEP reglamentu STEP ženklui suteikiamas toks pat statusas, kaip ir pažangumo ženklui, sudarant palankesnes sąlygas naudotis sanglaudos politikos fondais (*žr. toliau*).

Tačiau, kitaip nei pažangumo ženklas, **STEP ženklas taip pat suteikiamas (iš dalies arba visiškai) finansuojamiems projektams, taip atveriant kelią galimam finansavimo deriniui**. Pažangumo ženklas susijęs su konkrečiais ES finansavimo veiksmais pagal programą „Europos horizontas“[41].

3.2. STEP ženklo suteikimas

STEP ženklo suteikimo procesas yra paprastas ir patogus. **Projektų rengėjams nereikia teikti atskiro pasiūlymo** – projektai, kurių pasiūlymai teikiami pagal STEP ženklu pažymėtus kvietimus teikti pasiūlymus pagal penkias reikalavimus atitinkančias programas, automatiškai vertinami dėl STEP ženklo. STEP ženklas suteikiamas paskelbiant kvietimo rezultatus, o jo gavėjai gauna internetinį pažymėjimą ir Europos Komisijos parengtą aiškinamąją brošiūrą.

[40] Komisijos komunikatas C/2024/3209 „Tam tikrų Reglamento (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP), nuostatų gairės“, 2024 m., skelbiamas adresu https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/3209/oj?eliuri=eli%3AC%3A2024%3A3209%3Aoj&locale=lt.

[41] Pažangumo ženklui taikomos BBIR išimtys, o STEP ženklui jos netaikomos.

Projektai, kuriems skiriamas ženklas, skelbiami STEP portale specialioje suvestinėje[42], laikantis Finansinio reglamento[43]. Kvietimams, kai Komisija nusprendė pradėti taikyti apribojimus dėl saugumo pagal Finansinio reglamento 136 straipsnį arba susijusius atitinkamų programos aktų straipsnius, susijusius su ES strateginiu turtu ir interesais, gali būti taikomos papildomos sąlygos. Tokiais atvejais gali būti reikalaujama atlikti nuosavybės kontrolės vertinimą, tačiau jis atliekamas tik tuo atveju, jei projektas atrenkamas finansavimui. STEP ženklo projektams, vykdomiems pagal kvietimus teikti pasiūlymus, kuriems taikomi apribojimai dėl saugumo, ir kuriems nebuvo skirtas finansavimas, susijusios paskatos gali būti neprieinamos tol, kol neįvykdytas nuosavybės kontrolės vertinimas.

3.3. STEP ženklo nauda

STEP ženklas buvo įtrauktas į STEP reglamentą siekiant **sudaryti palankesnes sąlygas gauti alternatyvų arba papildomą finansavimą iš ES programų ir privačių investuotojų**, įskaitant sanglaudos politikos fondus, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, Modernizavimo fondą ir programą „InvestEU“[44].

Galutinį sprendimą dėl papildomos finansinės paramos priima valdžios institucijos, atsakingos už ES biudžeto išteklių valdymą valstybėse narėse, pavyzdžiui, prižiūrinčios sanglaudos politikos fondų ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimą.

2024 m. Komisijos STEP darbo grupė užtikrino, kad STEP portale būtų skelbiami pažymėti projektai[45], jų sąrašas būtų reguliariai atnaujinamas ir juo būtų aktyviai dalijamasi su STEP nacionaliniais informacijos punktais (NKP). STEP darbo grupė taip pat platino šią informaciją atitinkamoms Komisijos tarnyboms, padedančioms valstybėms narėms įgyvendinti ES finansavimą, įskaitant Regioninės ir miestų politikos GD, Ekonomikos ir finansų reikalų GD ir Reformų ir investicijų darbo grupę.

Pirmaisiais STEP įgyvendinimo metais iškilo pradinių sunkumų, susijusių su STEP ženklo, kaip finansavimo palengvinimo priemonės, veiksmingumu.

Pavyzdžiui, **dėl skirtingų pagalbą teikiančių institucijų taikomų metodikų gali būti sudėtinga derinti skirtingus finansavimo šaltinius**. Pavyzdžiui, kompensuodama projekto išlaidas, Komisija dažnai taiko supaprastintą išlaidų apmokėjimą[46]. Taikant šiuos metodus projekto išlaidos kompensuojamos remiantis išlaidų sąmatomis arba tuo, ar pasiektos iš anksto nustatytos projekto tarpinės reikšmės. Derinant šiuos metodus su faktinėmis patirtomis išlaidomis grindžiamomis kompensavimo sistemomis, kyla sunkumų, visų pirma sunku užtikrinti, kad bus laikomasi dvigubo

[42] Žr. https://strategic-technologies.europa.eu/investors_en?prefLang=lt.

[43] Reglamento (ES) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (t. y. Finansinio reglamento) 125 straipsnyje reikalaujama, kad Komisija skelbtų informaciją apie iš ES biudžeto skiriamų lėšų gavėjus. Skelbiama adresu https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202402509.

[44] Be STEP reglamentu nustatytų palankesnių sąlygų, Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ir „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) vadovaujančiosios institucijos gali tiesiogiai finansuoti STEP ženklo projektus neskelbdamos naujo kvietimo teikti pasiūlymus, jei projektai atitinka programos sąlygas. STEP reglamente taip pat reikalaujama, kad valstybės narės, peržiūrėdamos savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus arba skirdamos investicijas iš savo Modernizavimo fondo dalies, pirmenybę teiktų projektams, kuriems suteiktas ženklas, ir į juos atsižvelgtų procedūrose, susijusiose su EIB investicijų atranka, ir atlikdamos politikos patikras, nustatytas Reglamente (ES) 2021/523, t. y. „InvestEU“ reglamente.

[45] Žr. https://strategic-technologies.europa.eu/investors_en?prefLang=lt.

[46] Finansinio reglamento 125 straipsnyje nustatyta, kad Sąjungos įnašai pagal tiesioginį, pasidalijamąjį arba netiesioginį valdymą gali būti teikiami kaip finansavimas, nesusijęs su atitinkamų operacijų išlaidomis, grindžiamas i) konkrečių sektorių taisyklėse ar Komisijos sprendimuose išdėstytų sąlygų įvykdymu arba ii) rezultatų, vertinamų remiantis anksčiau nustatytais orientyrais arba veiklos rodikliais, pasiekimu.

finansavimo draudimo[47], pagal kurį jokiam išlaidų punktui neleidžiama skirti daugiau kaip 100 proc. finansavimo iš ES biudžeto.

Jie bus toliau nagrinėjami STEP tarpinio vertinimo ataskaitoje, kuri turi būti pateikta 2025 m. antrąjį pusmetį.

3.4. Dabartinė padėtis

Pirmieji STEP ženklai buvo suteikti 2024 m. spalio mėn. – tik užbaigus pirmųjų su STEP suderintų kvietimų teikti pasiūlymus vertinimo procesą. **2024 m.** pagal penkias 2023 m. Inovacijų fondo kvietimo teikti pasiūlymus temas, dvi programos „Europos horizontas“ II veiklos srities „Kosmosas“ kvietimo teikti pasiūlymus temas ir tris programos „ES – sveikatos labui“ temas **iš viso buvo skirti 162 STEP ženklai**. Iš Inovacijų fondo skirti STEP ženklai buvo skirti švarių ir efektyviai išteklius naudojančių technologijų srities projektams, o pagal programas „Europos horizontas“ ir „ES – sveikatos labui“ skirti ženklai yra atitinkamai susiję su skaitmeninių ir biotechnologijų sektoriais.

4 LENTELĖ. 2024 m. pagal su STEP susijusius kvietimus teikti pasiūlymus suteiktų STEP ženklų santrauka

Kvietimo pavadinimas	Kvietimo temos pavadinimas	Ženklai
InnovFund-2023-NZT	Didelės apimties	80
	Vidutinės apimties	16
	Mažos apimties	8
	Bandomieji	20
	Švarių technologijų gamyba	25
	Iš viso	**149**

Kvietimo pavadinimas	Kvietimo temos pavadinimas	Ženklai
HORIZON-CL4-2024-SPACE-01	Kvantinis kosmoso gravimetrinis B fazės tyrimas ir technologijų brandinimas	0
	Kosmoso technologijos, kuriomis siekiama panaikinti Europos priklausomybę ir didinti konkurencingumą	6
	Iš viso	**6**

Kvietimo pavadinimas	Kvietimo temos pavadinimas	Ženklai
EU4H-2024-PJ-01	Europos vakcinų kūrimo centras	1

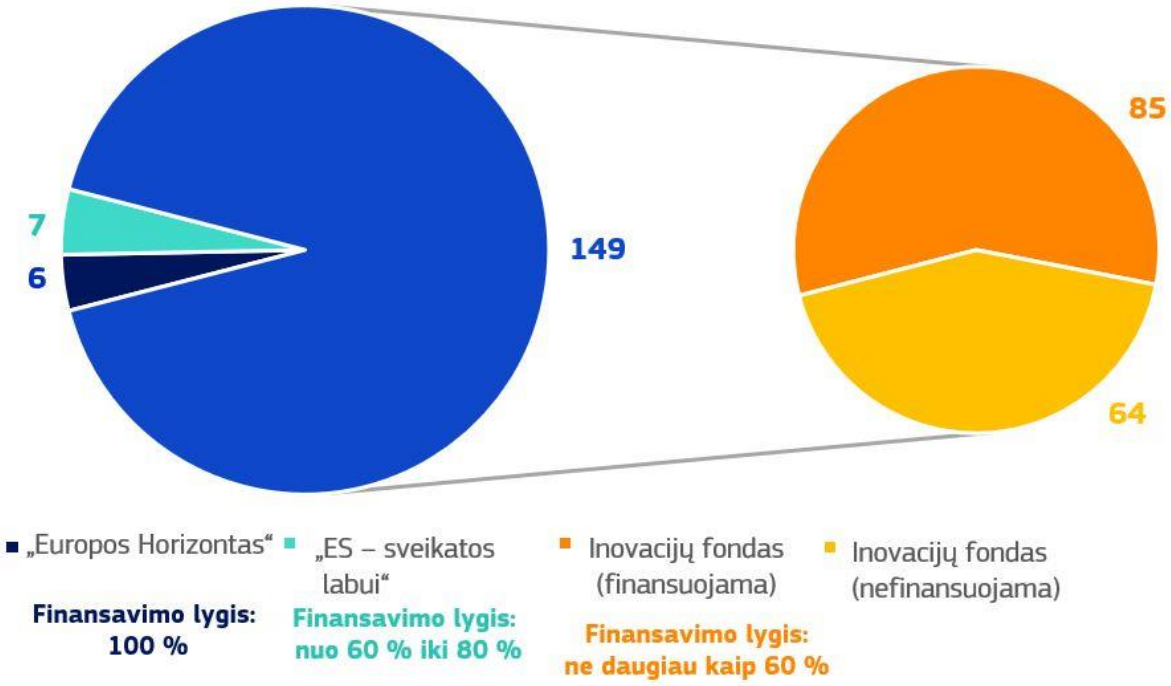
[47] Nors Finansinio reglamento 194 straipsnyje numatytas bendras finansavimas iš atskirų biudžeto eilučių, jame nustatyta, kad „jokiomis aplinkybėmis tos pačios išlaidos nefinansuojamos iš biudžeto du kartus“.

	Kvietimas teikti pasiūlymus, susijusius su parama naujų antivirusinių vaistų kūrimui	1
	Kvietimas teikti pasiūlymus, susijusius su parama novatoriškoms vaistų gamybos technologijoms ir procesams Sąjungoje	5
	Iš viso	**7**

Šaltinis: Europos Komisijos tarnybų pateikti duomenys.

Iš visų 162 projektų, kuriems suteiktas STEP ženklas, 98 projektai praėjo pirminę atranką dotacijai gauti pagal kvietimą teikti pasiūlymus, pagal kurį jie buvo įvertinti. Visiems projektams, kuriems pagal programas „Europos horizontas“ ir „ES – sveikatos labui“ suteiktas STEP ženklas, ir 85 projektai, kuriems suteiktas ženklas pagal Inovacijų fondą, taip pat buvo pasiūlyta pasirengti dotacijų susitarimams. Daugeliu atvejų skirtomis dotacijomis bus padengta dalis tinkamų finansuoti projektų išlaidų (pvz., ne daugiau kaip 60 proc. trūkstamo finansavimo iš Inovacijų fondo), taigi bus palikta galimybių galimam papildomam finansavimui. Likę 64 projektai, teigiamai įvertinti pagal Inovacijų fondą, negavo dotacijų dėl biudžeto apribojimų, tačiau jiems vis tiek buvo suteiktas STEP ženklas dėl jų didelio potencialo ir techninių privalumų.

14 DIAGRAMA. Projektų, kuriems suteiktas STEP ženklas, skaičiaus suskirstymas pagal finansavimo padėtį ir pagal programą, pagal kurią suteiktas ženklas.

Šaltinis: Europos Komisijos tarnybų pateikti duomenys.

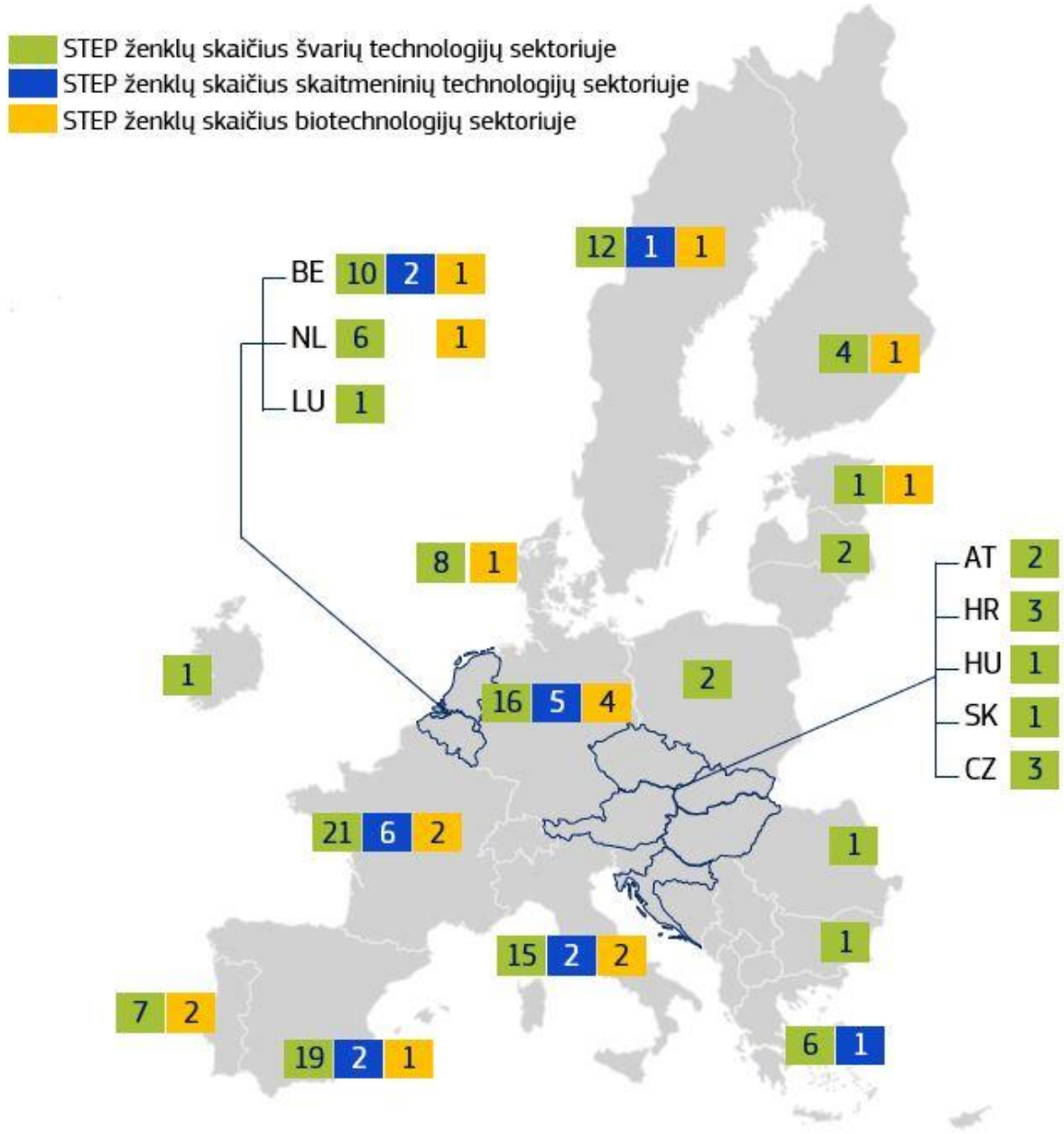
Vertinant pagal temą, kurioje buvo vertinami dotacijas gavę projektai, dauguma jų yra suderinti su STEP tikslu remti ypatingos svarbos technologijų kūrimą ir (arba) gamybą visoje Sąjungoje arba apsaugoti ir stiprinti atitinkamas jų vertės grandines.

2024 m. nė vienas projektas, kuriam suteiktas STEP ženklas, nebuvo konkrečiai skirtas darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo STEP sektoriuose reikalui.

Kalbant apie geografinį pasiskirstymą, dauguma projektų, kuriems suteiktas STEP ženklas, buvo vykdomi[48] Prancūzijoje (29 ženklai), Vokietijoje (25 ženklai), Ispanijoje (22 ženklai), Italijoje (19 ženklų) ir Švedijoje (14 ženklų).

[48] Laikoma, kad šalis gavo STEP ženklą, jei bent vienas projektas, kuriam suteiktas ženklas, iš dalies arba visiškai vykdomas jos teritorijoje, net ir tada, kai projektai vykdomi keliose vietose.

15 DIAGRAMA. 2024 m. suteiktų STEP ženklų geografinis pasiskirstymas[49]

Šaltinis: Europos Komisijos tarnybų pateikti duomenys.

Kalbant apie **regionus**, ES regionai, kuriuose suteiktas didžiausias STEP ženklų skaičius, buvo Katalonija (Ispanija) ir Lombardija (Italija) – po penkis STEP ženklus švarių technologijų sektoriuje, Il de Fransas (Prancūzija) – keturi ženklai skaitmeninėms technologijoms ir du ženklai biotechnologijoms ir Aukštutinė Bavarija (Vokietija) – du ženklai skaitmeninėms technologijoms ir du ženklai biotechnologijoms.

[49] Kelių gavėjų konsorciumams skirti STEP ženklai skaičiuojami pagal kiekvieną valstybę narę, kurioje įsisteigęs dalyvaujantis subjektas.

4. 4 PRIEMONĖ. Palankesnių sąlygų gauti finansavimą sudarymas naudojantis STEP portalu

4.1. STEP portalas – vieno langelio principu veikianti sistema projektų pareiškėjams, valdžios institucijoms ir investuotojams

Pagal STEP reglamento 6 straipsnį pirmoji STEP portalo (suverenumo portalo) versija buvo **viešai paskelbta 2024 m. balandžio 29 d., praėjus mažiau nei dviem mėnesiams nuo reglamento įsigaliojimo**. Jame daugiausia dėmesio skirta penkioms STEP taikymo sričiai priklausančioms ES programoms, kurias tiesiogiai valdo Komisija, ir pateikta:

- informacija apie vykdomus ir būsimus kvietimus teikti pasiūlymus, padedančius įgyvendinti STEP tikslus;
- technologijų, patenkančių į STEP taikymo sritį, sąrašas;
- glausta informacija apie STEP ir susijusias programas;
- informacija apie galimybę siųsti atsiliepimus ir klausimus ir užsisakyti STEP naujienlaiškį;
- nuorodos į esamus išteklius (pvz., konsultavimo paslaugas, pagrindines Komisijos iniciatyvas, kuriomis remiami STEP tikslai ir kt.).

Reaguojant į naudotojų atsiliepimus, **2024 m. rugsėjo mėn. buvo išleista atnaujinta STEP portalo versija**. Šioje atnaujintoje versijoje nustatyta:

- **į naudotoją orientuota struktūra**, kurioje turinys pritaikomas prie konkrečių tikslinės auditorijos poreikių: projektų rengėjų, ES biudžeto valdymo institucijų valstybėse narėse ir privačių investuotojų. Kiekvienai grupei buvo sukurti specialūs skyriai, taip užtikrinant lengvesnę prieigą prie atitinkamos informacijos;
- patobulinta vaizdinė medžiaga ir infografikas, gerinant portalo dizainą ir stiprinant jo **vaizdinę tapatybę**;
- **suvestinė „Get Funding“**, kurioje pateikiamas visų su STEP susijusių kvietimų teikti pasiūlymus sąrašas, kaip pagrindą naudojant ES finansavimo ir konkursų portalo duomenis, o projektų rengėjai į jį nukreipiami, kad galėtų faktiškai teikti pasiūlymus pagal konkrečius kvietimus;
- interaktyvus **STEP nacionalinių kontaktinių punktų žemėlapis**;
- **STEP ženklų suvestinė**, kurioje pateikiama išsamių įžvalgų apie visos ES projektus, kuriems suteiktas STEP ženklas;
- žemėlapis, kuriame išryškinamos valstybės narės ir (arba) regionai, suteikę **STEP finansavimo galimybių pagal savo sanglaudos politikos programas**.

8 mėnesius veikiantis internetinis STEP portalas dabar yra patraukli visiems suinteresuotiesiems subjektams prieinama platforma. STEP portalas buvo sukurtas kaip **išsamus vieno langelio principu**

veikiantis centras, kurio paskirtis – pristatyti visas finansavimo iš ES galimybes STEP aprėpiamiems strateginiams sektoriams, nedubliuojant esamų sistemų, nes jis iš dalies grindžiamas Finansavimo ir konkursų portalu.

4.2. STEP kaip bandomoji bendra prieiga prie ES finansavimo

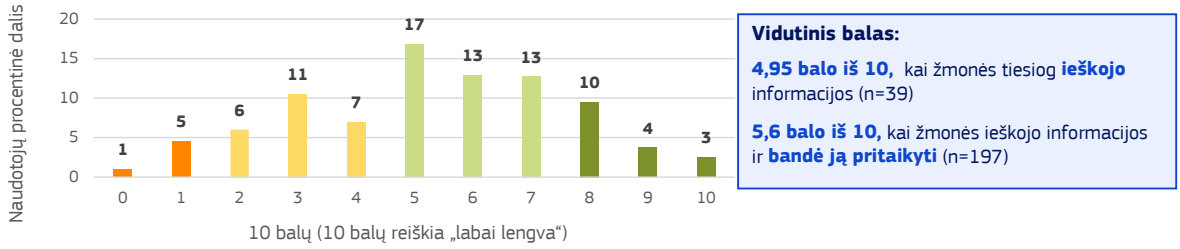
Vienas iš STEP portalo tikslų, nustatytų STEP reglamente, buvo įvertinti galimybę viename Sąjungos portale teikti informaciją apie Sąjungos programas, priartinti visas Sąjungos finansavimo galimybes prie potencialių paramos gavėjų ir padidinti jų skaidrumą Sąjungos piliečiams.

STEP darbo grupė, vadovaudamasi į naudotojo poreikių principu, nuo 2024 m. rugsėjo mėn. vidurio iki spalio mėn. pabaigos **atliko ES masto apklausą dėl galimybės gauti ES finansavimą** ir surinko beveik 500 atsakymų iš visų 27 valstybių narių. Tuo pat metu įvyko **30 dvišalių pokalbių** su atrinktais galimais paramos gavėjais, pramonės asociacijomis, nacionaliniais kontaktiniais punktais (STEP ir kitų ES programų, pvz., programos „Europos horizontas“), ir konsultacijų įmonėmis.

Pagrindiniai rezultatai buvo tokie:

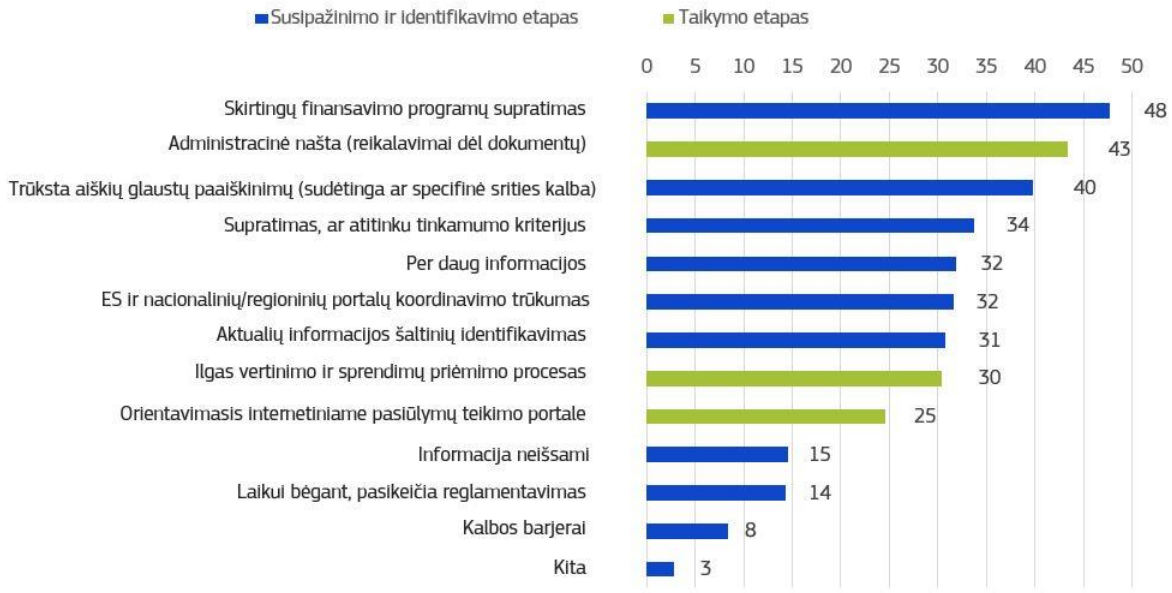
- pareiškėjai susiduria su sunkumais ieškodami informacijos apie ES finansavimą;

16 DIAGRAMA. Ar lengva rasti informacijos apie ES finansavimą?

Šaltinis: 2024 m. rugsėjo mėn. viduryje – spalio mėn. ES masto apklausa dėl galimybės gauti ES finansavimą.

17 DIAGRAMA. Sunkumai ieškant informacijos apie finansavimą (naudotojų proc.)

Šaltinis: 2024 m. rugsėjo mėn. viduryje – spalio mėn. ES masto apklausa dėl galimybės gauti ES finansavimą.

- tiek nauji, tiek patyrę naudotojai kriterijų *„lengva rasti informacijos apie ES finansavimą“* įvertino tik 5 iš 10 balų, o tai rodo, kad **bendra patirtis yra pusėtina**, nepriklausomai nuo naudotojo patirties lygio;
- dauguma nurodė, kad sunkumai yra susiję su susipažinimo ir identifikavimo etapais, ir patvirtino, kad dabartinę ES finansavimo galimybių aplinką **suprasti ir joje orientuotis pernelyg sunku** (*„labai dažnai naujos informacijos turiu ieškoti [nėra naudingų priminimų]“, „susipainioju bendrame tvarkaraštyje [pradžia, pabaiga, terminas]“, „sunku suprasti reikalavimus atitinkančias finansavimo sumas [kokios yra tinkamos finansuoti išlaidos]“*);
- todėl **naudotojai turi labai kliautis išorės parama** – jie visų pirma ieško nemokamų išteklių, pvz., renginių ir internetinių seminarų, tačiau 33 proc. naudotojų, norėdami gauti konsultacijas, turi pasitelkti profesionalius ekspertus ar konsultantus, kuriems turi mokėti. Todėl suinteresuotieji subjektai išlaidų patiria aiškindamiesi ES finansavimo galimybes, dar iki pasiūlymų teikimo proceso;
- suinteresuotieji subjektai nori aiškaus ir paprasto **ES finansavimo portalo**;
- pagrindinis informacijos šaltinis tebėra **oficialūs kanalai**. Todėl suinteresuotųjų subjektų lūkesčiai dėl aiškaus, lengvai prieinamo ir suprantamo portalo, kuriame būtų talpinamos visos finansavimo iš ES biudžeto galimybės, yra dideli;
- **neoficialūs šaltiniai**, pavyzdžiui, renginiai ir profesiniai tinklai, aktyviai naudojami ieškant papildomos ir atnaujintos informacijos.

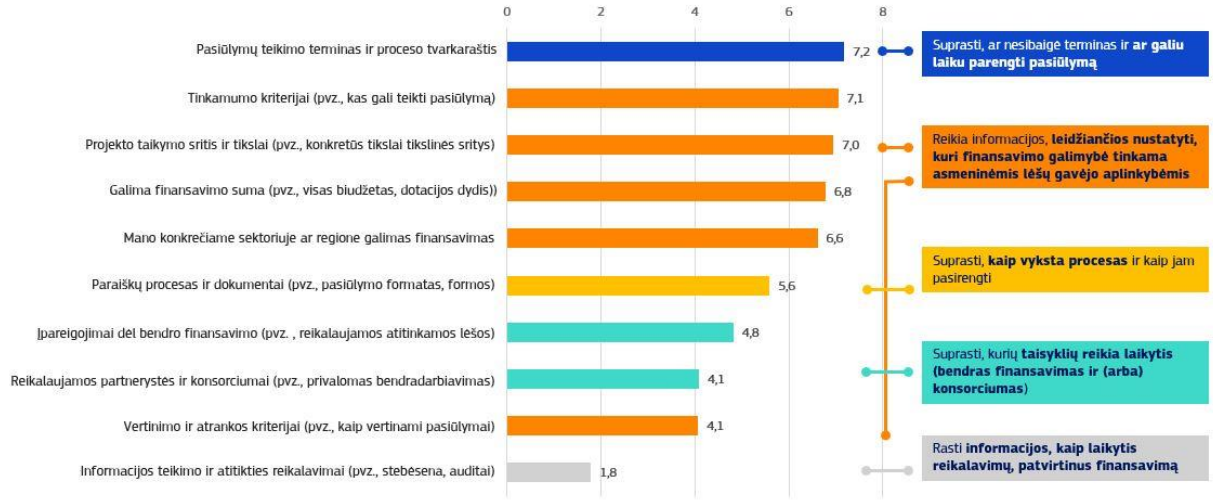
Vieno langelio principas. Ateities perspektyvomis grindžiami naudotojų lūkesčiai

2024 m. STEP darbo grupė siekė sukurti tokį STEP portalą, kuriuo naudotis projektų pareiškėjams būtų lengviau, kad gauti ES finansavimą galėtų daugiau tyrėjų ir (arba) įmonių – taip būtų pasiektas STEP reglamento 6 straipsnyje nustatytas supaprastinimo ir skaidrumo tikslas. Teigiama patirtis naudojantis STEP portalu patvirtinta – 1 iš 3 respondentų jau žinojo apie STEP (rodo gerą informavimo poveikį, turint omenyje trumpą laikotarpį nuo to, kai ji tapo prieinama) ir beveik 90 proc. respondentų galėjo rasti jiems reikalingą informaciją.

3 iš 4 respondentų manė, kad **vieno langelio principu veikianti sistema, kurioje derinamos ES ir nacionalinio finansavimo galimybės**, yra vertinga.

Naudotojai pabrėžė, **kokia informacija yra esminė**: kvietimo teikti pasiūlymus terminas ir tvarkaraštis, tinkamumo reikalavimai ir taikymo sritis, finansavimo rūšis ir suma yra trys svarbiausi informacijos elementai.

18 DIAGRAMA. Kokią informaciją yra svarbiausia gauti?

Šaltinis: 2024 m. rugsėjo mėn. viduryje – spalio mėn. ES masto apklausa dėl galimybės gauti ES finansavimą.

Simuliatoriaus, kuris teiktų MVĮ gaires dėl Sąjungos finansavimo galimybių, sukūrimas

STEP darbo grupė, siekdama laikytis STEP reglamento 8 straipsnyje nustatyto reikalavimo dėl galimybės sukurti simuliatorių, jau 2024 m. pradėjo darbą, susijusį su **galimu STEP pokalbių roboto projektu, kuriam naudojamas dirbtinis intelektas (DI)**. Tokia priemonė turėtų padėti projektų pasiūlymų teikėjams lengviau rasti finansavimo galimybes, kurių reikalavimus jie atitinka, pagal tai, ko jiems reikia (t. y. pagal naudotojų pateiktą įrašą arba projekto idėją). Toks naujas požiūris iš esmės pakeistų esamą ES finansavimo sistemą, kuri šiuo metu **grindžiama pasiūla**, t. y. pasiūlymų teikėjai turi peržiūrėti informaciją apie daug įvairių programų, kad rastų tinkamas finansavimo galimybes.

Remdamasi per apklausą naudotojų išsakytais poreikiais, STEP darbo grupė aiškiau įvertino, kaip dirbtinis intelektas galėtų padėti identifikuoti ES finansavimo galimybes:

- naudotojai tikisi, kad DI suteiks **aiškią informaciją ir paramą prisijungiant**, kad būtų galima rasti ES finansavimo galimybes;
- dauguma naudotojų **vertina DI pagalbą** nustatant, ar jie atitinka aktualiausias finansavimo galimybes;
- naudotojai **neišreiškė susidomėjimo DI naudojimu ryšiams megzti** (ieškant partnerių projektams, kuriuos vykdo daug paramos gavėjų);
- iš DI pagalbos naudotojai labiausiai tikisi **informacijos patikimumo** ir **teisingumo**;
- naudotojai iš Rytų Europos valstybių narių mano, kad **gauti pagalbą įvairiomis kalbomis** būtų smagu, tačiau, palyginti su tuo, kas išdėstyta pirmiau, ji nėra būtina.

5. Indėlis į siekiant ilgalaikių su konkurencingumu susijusių tikslų

STEP nukreipia investicijas į skaitmeninių ir giliųjų technologijų inovacijas, švarias ir efektyviai išteklius naudojančias technologijas ir biotechnologijas, taigi **stiprina Europos konkurencingumą didindama pramonės atsparumą ir inovacijų pajėgumus**. Kitaip nei atskiras fondas, STEP veikia integruodama ir koordinuodama esamus ES finansinius instrumentus (Komisijos tiesiogiai valdomus fondus ir valstybių narių valdomus fondus), taip užtikrindama, kad viešosios investicijos būtų veiksmingiau nukreiptos į ypatingos svarbos pramonės ir technologijų prioritetus.

STEP glaudžiai suderinta su **Konkurencingumo kelrodžiu**[50] – ES ilgalaike ekonominio atsparumo ir pramonės stiprumo sistema. Vienas iš pagrindinių **2025 m. metinės bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaitos**[51] prioritetų – didinti strategines investicijas į mokslinius tyrimus ir inovacijas (MTI) ir gerinti sparčiai augančių įmonių galimybes gauti finansavimą, o tai tikslai, kuriuos STEP tiesiogiai rėmia: per STEP ženklą, per STEP portalą ir suderindama daugiau kaip 10 mlrd. EUR finansavimą (2024 m.).

STEP integruoja tiesioginio ir pasidalijamojo valdymo finansavimą, taigi **užpildo finansavimo spragas**, užtikrindama strategiškesnį ir labiau į poveikį orientuotą požiūrį į ES investicijas didelio poveikio sektoriuose. STEP užtikrina, kad ES finansavimo mechanizmai geriau remtų technologijų plėtros stadiją ir ilgalaikį pramonės konkurencingumą.

Pirmaisiais metais STEP **palengvino galimybes gauti finansavimą, rėmė technologijų lyderystę ir sudarė sąlygas strategiškiau paskirstyti ES išteklius**. Žvelgiant į ateitį, plečiant Europos inovacijas, užtikrinant tiekimo grandines ir išlaikant pasaulinį konkurencingumą bus labai svarbūs nuolatinis koordinavimas ir tikslinės investicijos.

6. Išvada

2024 m., pirmaisiais veiklos metais, **STEP įrodė savo vertę kaip strateginių investicijų katalizatorius**, nukreipiantis daugiau kaip 10 mlrd. EUR į ypatingos svarbos technologijas. Suderindama 11 ES programų ir valstybių narių tikslus, STEP padidino finansavimo šaltinių sinergiją, pagerino galimybes gauti finansavimą kokybiškiems projektams ir sustiprino Europos ilgalaikį konkurencingumą ir technologinį suverenumą.

Įgyvendinant STEP reikėjo dėti **daug koordinavimo pastangų** dėl susijusių programų nevienalytiškumo ir sunkumų **kurti jų sinergiją** – tai išsamiau nagrinėjama STEP tarpinio vertinimo ataskaitoje.

Žvelgiant į 2025 m. perspektyvą, įgyvendinant STEP daugiausia dėmesio bus skiriama siekiant didinti jos poveikį:

[50] Komisijos komunikatas COM (2025) 30 „ES konkurencingumo kelrodis“, kurį galima rasti adresu https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness_lt.

[51] Komisijos komunikatas COM (2025) 26, „2025 m. metinė bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaita“, kurį galima rasti adresu https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/2025-annual-single-market-and-competitiveness-report_en?prefLang=lt.

- **išplėsti STEP taikymo sritį, kad ji kaip ketvirtąjį technologijų sektorių apimtų gynybos technologijas**, kaip numatyta 2025 m. balandžio mėn. Komisijos pasiūlytame mažos apimties bendrajame dokumentų rinkinyje dėl gynybos[52];
- **didinti finansavimo galimybes** išplečiant su STEP suderintus kvietimus teikti pasiūlymus pagal programą „Europos horizontas“, Inovacijų fondą ir Europos gynybos fondą, užtikrinant stabilias investicijas į strateginius sektorius;
- **skatinti valstybes nares aktyviau dalyvauti** įgyvendinant sanglaudos politiką ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP), kad STEP projektams būtų sutelkti papildomi ištekliai;
- **stiprinti STEP ženklo vaidmenį atveriant alternatyvius ir papildomus finansavimo šaltinius**, užtikrinant, kad pritraukti investicijų galėtų tiek finansuojami, tiek nefinansuojami projektai;
- **stiprinti STEP portalą integruojant dirbtiniu intelektu grindžiamas priemones**, kad ES finansavimas būtų prieinamesnis įmonėms, tyrėjams ir projektų rengėjams.

Be to, **STEP bus toliau plėtojama kaip ES pramonės politikos priemonė.** STEP užtikrina tvirtą ES programų, valstybių narių ir privačių investuotojų koordinavimą, todėl ji ir toliau bus viena iš ilgalaikių Europos konkurencingumo varomųjų jėgų.

[52] Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl su gynyba susijusių investicijų į ES biudžetą skatinimo siekiant įgyvendinti planą „ReArm Europe“ iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/694, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697, (ES) 2021/1153, (ES) 2023/1525 ir (ES) 2024/795 (2025 m. balandžio 22 d.), kurį galima rasti adresu https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1745326390551&uri=CELEX%3A52025PC0188.